

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 196 (1342) szám. * Vasárnap, 1936 augusztus 30

Főmunkatárs:
dr Gyárlás Elemér

Tatarescu lemondott, de Őfelsége nem fogadta el, hanem szabadkezet adott az ország belső rendjének megőrzésére

A Nemzeti Parasztpárt készülődései a kormány átvételére

Bucuresti. Saját tud. Tatarescu miniszterelnök péntek délből visszaérkezett Mamaia fürdőről, ahol Bratianu Dinuval egész éjszaka társalgott. Nem volt hajlandó az újságíróknak nyilatkozni. A fővárosi sajtó azonban úgy tudja, hogy a belső rend helyreállításáról tárgyaltak. Az Adeverul tegnap délutáni száma kormánykörökből vett értesülés alapján, azt a hírt közli, hogy Tatarescu még keddi kihallgatásán benyújtotta lemondását a királynak, aki azonban ezt nem fogadta el és — állítólag — szabadkezet adott a kormányelnöknek, hogy úgy járjon el az ország belső rendjének helyreállítása céljából, ahogy jónak látja.

Nincs szó kormányválságról — de átszervezésről beszélnek

A román belpolitikában a tegnapi nap sem hozta nyugvópontra az izgalmakat. Egymásután érkeznek haza a szabadságukról hazarendelt miniszterek. Tegnap Franasovici közlekedésügyi miniszter érkezett meg, aki előtt Inculet belügyminiszterrel, majd Tatarescu miniszterelnökkel tárgyalt hosszasan.

Tiszta képet nem lehet alkotni a helyzetről. Sajtóértesülések szerint kormányválságról nincs szó. Azokat az elégedetlenségeket, amelyeket a szélsőséges jobboldaliak ismétlődő terrorisztikus cselekményei kiváltottak, a kormány elég széleskörű átalakításával fogja elintézni. Az elégedetlenség ez értesülések szerint a belügyminiszter és az igazságügyminiszter ellen irányul, akiknek nem voltak meg idejekorán a kellő értesüléseik a szélső jobboldaliak készülődéseiről, illetve az igazságszolgáltatási szervekkel nem tették meg a kritikus helyzet elhárítására szükséges intézkedéseket.

Inculet távozik.

Ez értesülés szerint Tatarescu nagy sajnálattal bár, de kénytelen lesz megválni Inculettől.

A Nemzeti Parasztpártban komolyan készülődnek a hatalom átvételére, mert úgy vannak értesülve, hogy a király végleg elejtette a liberális pártot. Állandó tanácskozások folynak a párt vezetőfőfői között, amelyek közül különösen Mihalache és Costacheanu tanácskozásának tulajdonítanak jelentőséget, mert Costacheanu azok közé tartozik, akik követelik, hogy a párt ne áldozza fel kormányképességét személyi okok miatt. Értsd: Maniu.

Mindezekkel szemben a Viitorul tegnap fölényesen cáfol és kijelenti, hogy a kormány még hosszú életű lesz.

Pop Valért azonban csupán egy másik miniszterium élére helyezik át. Tatarescunak tegnap Franasoviciuval folytatott tanácskozásából arra következtetnek, hogy ő van kiszemelve Inculet utódjául.

Dinu Bratianu pártelnök, egyetértve Tatarescunak, összehívta a liberális párt vidéki tagozati elnökeit, hogy a foganatosítandó rendfenntartó intézkedéseket velük is megbeszélje.

Az összes miniszterek azonban csak két nap múlva lesznek együtt, így az elhatározó minisztertanácsra csak hétfőn kerülhet a sor. A nagy gonddal történő előkészületekből s egyébből is, arra következtetnek, hogy más rendfenntartó intézkedések között szó van a taranista-gárdák feloszlásáról is, amelyeknek harci készülődéseit, eltökéltségét rendkívül veszélyeseknek látják.

Ha ez megtörténik, akkor komoly következmények várhatók.

A miniszterelnök ma ismét kihallgatáson jelenik meg Sinaian a királynál.

A jövő héten befejezik a román-magyar vegyes bizottság tárgyalásait

Bucuresti. Saját tud. Tegnap, pénteken folytatódott Sinaian a román-magyar vegyes bizottság tárgyalásai, amelyeken kétnapi távollét után, ismét Gheorghiu államtitkár elnökölt. A tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy a mai napon már sor kerülhet az új fakivitelei egyezmény megszövegezésére. Azt hiszik azonban, hogy a meggyezés végérvényesen csak a jövő hét első napjaiban jön létre.

A konferencia befejezésével a román és

magyar bizottság tagjai kirándulást tesznek Constanzába és a Fekete-tenger partvidékére, majd pedig a Dunadelta vidékét tekintik meg, ahonnan a magyarok elutaznak az országból.

Tegnap délből a sinaiai Palace szállodában díszbéd volt, melyen mindkét küldöttség tagjai résztvettek. Tegnap egyébként a Sinaian tárgyaló magyar bizottság kiegészült gróf Telekyvel, a bucaresti magyar külkereskedelmi hivatal vezetőjével, aki betegsége miatt nem vehetett részt a konferencia előző napi munkálataiban.

Lélek a test fölött

Még visszhangzik az idei olimpiai játékok örömjaja, mi ötvenhárom állam kiválókatott ifjúságának testedző versenyét kísérte. De már túl vagyunk azokon az első érzéseken, melyekből bizony egyéni, vagy faji hiúságok diadalittassága is előtört, vagy izléstelen kirívósággal kellett magát. Mindenesetre a hamis lobogások hatása nélkül lehet beletekinteni abba az életkérdésbe, melyet a tornajátékok és egyéb testedző vetélkedések vetnek föl az ember, a társadalom, a gazdasági viszonyok, s a szellemi és erkölcsi követelmények tekintetében. Minket különösképpen érdekelhet annak a vizsgálata, vajjon a kaszával, kapával dolgozó néprétegek életszínvonalát tudja-e emelni a sportláz, vagy tud-e azok kenyérért küzdő munkájába új tartalmat és lendületet belevinni a testedző játékok szenvedélye? Szóval: hogy nem volna-e helyes, ha a sport nemcsak bizonyos arra ráérők időtöltése, vagy élvezete és haszna lenne, hanem valami olyan általános népjelenség, mely minden dolgozó embert a maga cselekvésébe belevon?

A kérdést azért is érdemes fölvetni, mert a népegészség és néperkölcös érdekei nagyon összefüggnek azzal, vajjon népünk mire fordítja a szabadidejét. Aztán a népszellemnek akár csüggedéseibe, akár túlságos elbizakodásokba való terelésétől is megmentene minket az olyan nemes szórakozás, amit a néperő saját maga ad magának. A politizálásba és egyéb mesterkéltségű izgulásokba való beletevédektől is megszabadulnánk, ha legegyszerűbb néprétegeink nem tudákos előadások, vagy korcsmázással vegyes toborzó-szónoklatok martalékai lennének vasárnap és ünnep délutánok. Ehelyett a maguk lelke és teste együttes teljesítményeinek minél szebb eredményeiben, azok összefüggéseiben, azok érdekességeiben gyönyörködhetnének. Erejük és gyöngeségük szembeállításainak a változatait láthatnák, s azokban nemcsak szemképráztatást, játéknéző idegfeszültséget találánának, hanem a sajátmaguk életképességeiről való tapasztalatokat és tanulságokat is.

A testedző játékoknak ilyen népszokássá tétele itt-ott a multakban is megvolt. A táncok is ilyen hagyományok magvát hordják magukban, ha — népies táncok, s nem a városból ki-vitt érzékiségek, vagy csak részegeskedési alkalmkeresések. Általában az alkoholizmus nem az a létkör, amelyben a nép teste és lelke igazi üdülést találhat, hanem inkább csak aféle zsongító és elkábító művelet, mely a jelen és jövő nemzedékét egyaránt züllésbe taszítja. Ez ellen is meg kell találni az ellenmérget, a társas összejövetelek olyan módjait és alkalmait, amiből holnapra nem lesz zákányosság, testi és lelki összetörődés, hanem ellenkezőleg: felfrissülés úgy a munkaképesség, mint az életkedv tekintetében.

Ebből a szempontból is a testedző játékok népies elterjedése olyan kivezető útnak mutatkozik, melyre rálépve, mind nagyobb és biztatóbb kilátást találhatunk. Akik a heyes népszórakozás problémájával társadalomtudományos odaadással foglalkoznak, azoknak a megállapítása az, hogy testi munkával dolgozók a testi igénybevétel egyéb, könnyebb módjaiban kapják meg leginkább üdülésüket. Csak hogy ennek a változatnak olyannak kell lennie, mely az előbbi munka zordságából és kényszerűségéből az önként vállalt vidámságra és szabadságra felé halad. A test mellett a szellemet is foglalkoztatja. Csodálatosképpen a szellemi munká-

sok részére is ezt a könyv érdekűbb testi munkát tozatnak és leghasznosai ilyenfajta testi munka e. kokban mindenesetre meg.

Azonban észre kell vennünk, hogy sportok, melyek több testi erőt kívánnak mint a közönséges testi munka. Viszont az a legfontosabb az a közönséges munkát mégse bírni elvégezni, vagy gyorsabb kifáradás nélkül folytatni. Itt valami különös belső nehézség nyomja a munka tudatát. Még világosabban kitűnik ez abból, ha a közönséges munkát a játékos verseny sikkjára állítjuk Van a falusi legények között például kaszálo verseny, amiben a sportoló kedv vetélkedésével haladnak egymás mellett, hogy ki vágja a nagyobb rendet, s ki végez hamarabb a maga lábáljával? A verseny eredménye, hogy hamarabb végeznek a munkával és fáradtságot nem érznek utána. Ellenben érzik a győzelem, vagy a győzritudás, örömet, az új vetélkedésre való készség frissességét, s másnapra és későbbi napokra is az elhatározások lobogását, hogy a lemaradtak is majd megmutatják később, mit tudnak.

A munka és a játék egymásbefolyásának a jelenségével állunk itt szemben. És ami a munkát kiemeli kényszeredétt, zord fárasztóságából, az nem valami előre megszabott osztályozás miatt van, hanem a dolgozók lelki beállításából folyik. A lélek készsége, vidámsága és örömteli érdeklődése teszi azt, hogy valaki a munkát ne érezhesse robotnak és kényszerítésnek, hanem életért és érvényesülésért küzdő szabadságnak. Az elválasztó vonal a munka és játék között a lélekben van elrejtve, a lélekre tukmált avult fogalmakban, vagy a lelket elnyomó munkaparancsokban, s a munkát kihasználó önzésekben. Ezek az önzések a munkából el tudják venni az alkotás, a művészet, a játékká könnyebbülés örömet, hogy ami játék is lehetne a munkából, az csak az önzők rétegéé legyen.

Viszont ha ilyen lelki gátlások és önzések nincsenek a munkát nem a rabság és lenyűgözöttség tudata terheli meg, hanem kitör belőle az alkotás öröme, az életért való szorgoskodás buzgóssága. És ugyanaz a munka bele tud lendülni a könnyedség, a játék változatába is. Önmaga tudja elhozni a maga számára a felüldülést. És mindenesetre a testedző játékok is más jelentőséget, a célszerű életalkotásokkal több összefüggést tudnak találni, mint az olyan öncélúságban, mely a testedző játékost mintegy elkülöníti, kiemeli a gyakorlati életből, s a sportot népi élmény helyett csak bizonyos arra ráérők szórakozásává teszi. A testedzésnek ilyen osztálykiváltsággá fejlődése végzetes volna, s egyúttal haladás az értéktelenség felé. Igenis, az értékes fejlődés abban az irányban van, hogy lássuk a következő olimpián azt is,

on melyik nemzet fiai tudnak első lenni a állásban és kaszálsban.

Aztán igen, a testedzés nem haladhat a lérovására. Ebben a tekintetben a mostani berlini olimpiáson szép megnyilatkozások voltak, melyek kifejezték, hogy a keresztény világfelfogásnak a testedzés problémája iránt is megvan a maga nagy bensősége. Ami ünnepi istentisztelet volt az olimpiai játékok megnyitóján úgy a katolikus Szent-Hedwig-székesegyházban, mint a berlini protestáns dómában, az nemcsak külső szertartás volt, hanem az olimpiai játékok résztvevőinek a lelke is benne égett az imádság áldozatában. Az amerikai és az angol sportegyesületek külön kívánalmukat fejezték ki, hogy a versenypályákhoz közel istentiszteletre szolgáló helyiség is legyen. Így épült az olimpiai falu kápolnája, hol Berlin püspöke mondotta az első misét a sportolóknak, s hol aztán ünnepnaponként kétszer, hétköznaponként egyszer volt mise mindig tömött sorokban gyülekező közönség előtt.

A versenyzők közt kétezren vettek részt az „Ifjú Emberek Keresztény Egyesülete” című világszervezet tagjai, akiknek az olimpia-falvi kápolna se volt elég, hanem maguk építettek

egy 2500 személyre szóló sátrat, hol vallásos ünnepeket és ájtatossági gyakorlatokat tartottak. Ilyen környezetben egészen stílusos volt az a kiállítás, mely a testedzés történetét ábrázolta az ókortól egész a jelenkorig, s amelyben a közönség elé vittek egy arról szóló könyvet is, hogy a kereszténység mit kívánt és mit kíván a testápolásban. A könyv egyik szerzője kifejti, hogy a kereszténység a testet nem veti meg, sőt ellenkezőleg: azt Isten jó alkotásának tartja, amit azonban helyesen kell ápolni. A test és lélek együtt adja az egész embert, s ebben az együttesben a lélek az, melynek első-sége van, hiszen a lélek együttese nélkül élő test se volna. Eppen azért „a test a maga jelentős szerepét csak akkor tudja teljesíteni, ha egy pillantra se feledkezik meg róla, hogy a test minden elszigetelése és tulságos kihangsúlyozása azt az ember ellenségévé teszi.” Ezért kell a testnek fegyelem, őmgartóztatás, ami a helyes testedzésből ki nem maradhat, de — ami a keresztény aszkézissel is ezt a helyes testedzést rokonságba hozza.

Testmivelés lélekkel és a lélek javára. Ime, ez az, ami az emberi életben a munka alkotó fontosságán, a játék felszabadító örömen túl elvezet ahhoz, hogy az ember az egész embert (lelket és testet) együttérezze magában.

Horthy magyar kormányzó útja Ausztriában

Schuschnigg kancellár egy sajtóértekezleten ismertette az utazás jelentőségét

Bécsből jelentik: Horthy kormányzó pénteken délben 1 órakor Zell am Seebe érkezett, ahol megebédelt, majd a Grossglocknerre vezető úton gépkocsiján tovább utazott Délután 5 órakor megérkezett Lienzbe. Itt töltötte az éjszakát, s szombat reggel tovább utazott Veldenbe.

Bécsből jelentik: Pénteken délután sajtóértekezlet volt, amelyen Schuschnigg kancellár Horthy kormányzó utazásával kapcsolatban az újságírók kérdésére kijelentette, hogy a magyar államfő hinter-rissi útja teljesen magánjellegű. Miklas elnök megbízásából a múlt évben ő — Schuschnigg — hívta meg a kormányzót Ausztriába. Eredetileg a Semmeringen akartak vadászni, csak később döntöttek Hinter-Riss mellett. A kormányzóval való találkozása csak 10 percig tartott, ami azt bizonyítja, hogy nem is lett volna fizikai idő politikai megbeszélésekre.

Berchtesgadennel kapcsolatban Schuschnigg kijelentette, hogy a kormányzó ott is kizárólag udvariassági látogatást tett. Ha államfők meg-

látogatják egymást, nem szoktak a kormányzó vagy külügyminiszter jelenléte nélkül politikai eszmecserét folytatni. Kijelentette végül, egyelőre nincs szó arról, hogy Mussolini Ausztriába jöjjön.

Horthy magyar kormányzó találkozása Miklas osztrák szövetségi elnökkel.

Bécsből jelentik: Horthy kormányzó szombaton délben Lienzből elutazott Veldenbe, ahol délután négy órakor találkozik Miklas szövetségi elnökkel.

Rydz-Smigly lengyel hadsereg-felügyelő Párizsba utazott

Varsóból jelentik: Rydz-Smigly lengyel hadsereg-felügyelő pénteken este elutazott Párizsba, hogy visszaadja Gamelin tábornok látogatását. Rydz-Smiglyt két szárnysegédén kívül Stahievitz tábornok, vezérkari főnök és Strzeczy ezredes, a hadsereg-felügyelőség vezérkari felügyelője kíséri el.

Rydz-Smigly elutazása előtt meglegedését fejezte ki a Havas iroda munkatársa előtt, hogy Franciaországba, az évszázados kultura hazájába vezet az útja. A lengyel hadsereg a világháború óta szorosan egybeforrt a francia haderővel és örül annak, hogy ezt az együttműködést most még szorosabbra fűzheti.

Rydz-Smigly nem Berlinen, hanem kerülő úton: Bécsen át utazik Párizsba, hogy a világháború óta nem látott császárvárost meglátogassa.

Azokban a körökben, ahol ismerik a lengyel külpolitikai szándékokat, hangoztatják, hogy Rydz-Smigly párizsi tárgyalási semmiféle változást nem hozhatnak a lengyel külpolitikában.

A Polska Zbojna, a hadügyminisztérium lapja szerint

Párizsban meg fogják érteni, hogy Lengyelországnak olyan politikát kell folytatnia, mely megfelel életérdekeinek és szomszédaihoz való viszonyának.

A Kurjer Polski ezzel kapcsolatban a francia—orsz katonai szerződéssel foglalkozik. Megállapítása szerint a lengyel felfogással nem egyeztethető össze, hogy a vörös hadsereg Lengyelországon át vonuljon Franciaország megsegítésére. Ha Párizsban illetékes helyen kijelenthetnék, hogy az orosz segítség más módon érvényesülhetne, akkor ennek rendkívüli jelentősége lenne a francia—lengyel viszony jövőbeli kialakulása tekintetében.

Schacht Hjalmar német birodalmi bankelnök eltávozott Párizsból

Helyesbitette a látogatásáról közölt találgatásokat. — Legközelebbi hónapokban megkezdődik a német és francia vezetőszemélyiségek eszmecseréje

Párizsból jelentik: Dr Schacht Hjalmar, a német Birodalmi Bank elnöke, pénteken a kora délutáni órákban, repülőgépen elhagyta Párizst. Elutazása előtt a párizsi Német Házban nyilatkozott a német kolónia és a német újságírók előtt. Hangoztatta, hogy nem formszerű tárgyalásokat, csak megbeszéléseket folytatott Párizsban és

Hitler megbízásából igyekezett meggyőzni a francia kormányt, hogy nincs oka nyugtalanzkodni a német katonai szolgálati idő felemelése miatt, mert az semmiképpen sem irányul Franciaország ellen.

Kijelentette Schacht, hogy megbeszélései során nem vetette föl a francia—szovjet katonai egyezmény kérdését, ellenben kikelt a külföldi szovjet-propaganda ellen, mely egyik főoka a világ gazdasági és politikai zavarainak. Ellenében a bolszevizmussal, a nemzeti szocializ-

mus nem bír nemzetközi jelleggel és csak Németországban alkalmazható elmélet.

Ha azonban a szovjet lemondana a külföldi propagandáról, akkor a nemzeti szocialista Németország meg egyezhetne Moszkvával

és vele együtt vehetne részt a világ gazdasági és politikai kérdéseinek megoldását célzó nemzetközi erőfeszítésekben. A kereskedelmi kapcsolatok megjavítása előtt a politikai kapcsolatokat kell megjavítani. Kölcsönről — úgy mond — nem tárgyalt.

Nem azért jött Párizsba, hogy hiteletet kérjen, hanem az volt a célja, hogy helyreállítsa a két ország közötti bizalmat.

Schacht dr végül a következőket mondta: — Párizst azzal a biztos érzéssel hagyom el, hogy Franciaország és Németország a legközelebbi hónapokban meg akarja kezdeni a vezetőszemélyiségek élénk eszmecseréjét.

Eduard angol király négy napig lesz Törökország vendége

Constantában Károly román királlyal is találkozik

Athénből jelentik: Metaxas török miniszterelnök pénteken hosszas kihallgatáson volt Eduárd királlyal. Megjelent a királynál Páris trónörökös is, aki pénteken érkezett haza repülőgépen. Eduárd király viszonzta a látogatást. Ankarából jelentik: Itt megerősítik azt a hírt, hogy Eduárd király pénteken, szeptember 4-én érkezik Istambulba. Eduárd ezuttal első ízben jár török földön, ahol mint Kemal pasa vendége, négy napig marad. Onnan Constantába utazik, ahol találkozik Károly királlyal.

Őszi mintavásárt rendez Oradeán a Kereskedelmi Csarnok

50 és 75 százalékos vasúti kedvezmény

Oradeán a Kereskedelmi Csarnok október 17-től október 25-ig terjedően a Csarnok összes helyiségében nagyszabású őszi vásárt rendez. A Csarnok vásárai mindig a legsikerültebbek, de az idei vásár, az előjelekből ítélve, az eddigieket is felülmúlja. Már eddig is számosan jelentkeztek nemcsak Bihar megyéből és Oradeáról, de Ardeal többi városaiból is.

A Csarnok főtitkára hatalmas apparátussal rendezi a vásárt és mindent elkövet arra nézve is, hogy messzi vidékek kereskedői, iparosai és vásárló közönsége résztvehessen.

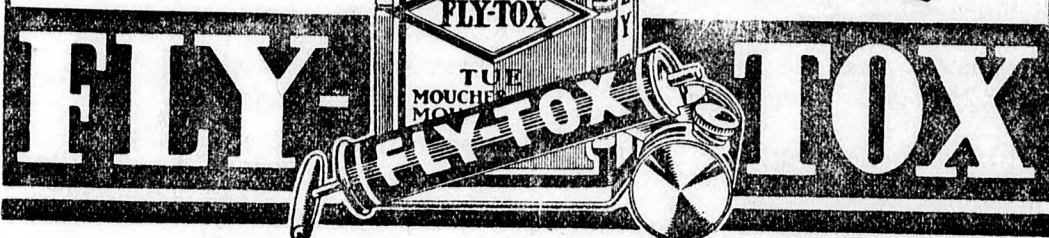
Evégből kieszközölték, hogy az ideutazók 50 százalékos vasúti és autóbussz kedvezményben részesedjenek.

A vásárlók pedig 75 százalékos vasúti kedvezménnyel vihetik haza a megvásárolt árukat.

Bemutatják az idényujdonosságok mellett a modern otthon berendezését. A legújabb lakásberendezés mellett nagyon érdekes lesz a háztartási cikkek mintavására. Ez a rész nagy szenzációnak ígérkezik és megérthető a nagy érdeklődés, ami az őszi mintavásár iránt az ország minden részéből mutatkozik.

Kettős fáradság

gyermeket az egyik kézzel ringatni, a másikkal a legyeket elhesegetni, hogy álmát meg ne zavarják. A legyek ismét csak visszajönnek és a gyermek az anya legnagyobb kétségbeesésére, sirni kezd. Csak egy hathatós szer létezik, mely a tolokodó legyeket kiirtja. Pusztítsa őket, -permetezzen házában FLY-TOX-al.

Átkozódtak, ájuldoztak a kivégzésnél Zinovjevék, akik egykor ezrével ölettek embereket

Tizennyolc perc alatt kettesével végezték ki a vádlottakat. Számúzi Stalin a Lenin özvegyét. — Trockij eltűnt Osloból

Londonból jelentik: Zinovjev, Kamenev és tizennégy társuk kivégzéséről csak most kerülnek nyilvánosságra a részletek. A „Daily Express” című londoni lap varsói tudósítója megrázóan írja le a moszkvai kivégzést. Eszerint a vádlottak egészen az utolsó pillanatig azt hitték, hogy kegyelmet kapnak. A GPU emberei ugyanis azzal biztatták őket, hogyha töredelmes vallomást tesznek, nem lesz bántódásuk. A határozatot, hogy Sztalin egyiküknek sem kegyelmezett meg, Visinszki főállamügyész hozta az elítéltek tudomására a szután

kettesével felvezették őket a Lubianka-fogház udvarára.

Zinovjev, igazi néven Gregor Radomirszky egész testében reszkedett, amikor az elé a fal elé állították, amely előtt

annakidején, mint a cseka legfőbb ura, annyi áldozatot végeztetett ki.

Kamenev nagy izgalommal simogatta szakállát. Elsőnek őket szólították elő. Újból felolvasták az ítéletet. Zinovjev ájultan esett össze. Kamenev hangtalanul oda állott a fal elé. Zinovjevet ellenben a falba bevett kampókhoz kellett hozzáerősíteni, mert különben ismét összeesett volna.

A GPU tizenkét embere állott fel velük szemben és a lövésre Peters, a GPU vezére adta meg a jelt. A sortűz eldőrdült. Kamenev előrebukott a földre. Zinovjev teste pedig nagyot rándult a kötéleken. Peters odalépett Zinovjevhez, felnyitotta a száját és a revolverével még egyszer belelőtt. Ugyanígy tett Kamenevvel is. Ezután kettesével következtek az elítéltek, akiknek végig kellett nézniük társaik kivégzését.

Néhányan közülük hátra viselkedtek, de a többieket eltöltötte a halálfélelem. Különösen Smirnov és Mirakovszky voltak azok, akik borzalmasan félték és halálfélelmükben ordítva

tiltakoztak a kivégzések ellen és az átkok özönnel árasztották el Sztalint és gyilkosait.

A kivégzések 18 percig tartottak.

Stalin megfenyegette Lenin özvegyét.

A szovjet fővárosban elterjedt ellenőrizhetetlen hírek szerint Stalin és Lenin özvegye között súlyos nézeteltérések merültek fel. Lenin özvegye ugyanis, akinek közbenjárására ez év januárjában Sztalin már egyszer megkegyelmeztetett Zinovjevnek, Kamenevnek és társainak, súlyos bírálatot gyakorolt a kivégzések felett. Sztalin ezért állítólag azzal fenyegette, hogy száműzetésbe küldi.

Folynak a letartóztatások.

Az egyik londoni lap, a Daily Express azt az értesülését közli, hogy Sztalin felhatalma-

A Japán elleni vörös haderők főparancsnokát is gyanúba vette Stalin környezete

Katonai parancsuralomra törekvéssel vádolják. — Öttagú titkos rendőrbizottság veszi vizsgálat alá a szovjet-diplomaták megbízhatóságát

Párizsból jelentik: A Matin moszkvai jelentése szerint Stalin a szovjet diplomáciai kar, a rendőrség, hadsereg és kommunista párt kebelében nagyarányú tisztogatást végez. A cseka (titkos rendőrség) öt tagu bizottságot küld ki, melynek feladata az, hogy a külföldi diplomaták hűségéről bizonyosságot szerezzen. A bizottságot korlátlan jogkörrel ruházták fel, úgy, hogy élet és halál ura.

Ugyancsak a Matin jelentése szerint a keletázsiai helyzet élénken aggasztja Moszkvát. Blücher tábornokot, a keletázsiai haderő főparancsnokát azzal gyanúsítják, hogy rokonszen-

zást adott a moszkvai titkos rendőrségnek, hogy saját belátása szerint tartóztasson le mindenkit, akit a rendszer ellenségének tart. Ezzel a rendelkezéssel megkezdődött a szovjet történelmének legnagyobb tisztogatási akciója.

Az első lépés az volt, hogy négy magasrangú katonatisztet fogtak el, akikről kiderült, hogy a szovjet hadügyi népbiztosa, Vorosilov ellen készítettek elő összeesküvést.

A moszkvai kivégzéseknek más hatása is van. A norvég kormány elhatározta, hogy Trockijt és feleségét internálja, mert vonatkozott azt a feltételt elfogadni, hogy norvégiai tartózkodása során ne foglalkozzék politikával. Trockij két titkárát kiutasították Norvégia területéről.

Trockij ismeretlen helyre utazott.

Osloból jelentik: A külügyminisztérium közli, hogy a norvég kormány elhatározta, hogy Trockijt és feleségét internálja, mert vonatkozott azt a feltételt elfogadni, hogy norvégiai tartózkodása során ne foglalkozzék politikával. Trockij tegnap elutazott Norvégiából, anélkül, hogy előzőleg elutazásáról a hatóságokat értesítette volna és anélkül, hogy bárki is tudná, melyik az az állam, amely letelepedési jogot adott volna neki. Érdekes, hogy Trockij közvetlen környezete sem tud felvilágosítást adni arra vonatkozólag, hogy hol tartózkodik ezidőszent Trockij.

vez Stalin ellenfeivel a japán-orosz összeütközést akar kirobbantani, hogy katonai parancsuralmat kiálthasson ki. A keletázsiai cseka elnökét sürgősen Moszkvába hívták, hogy új utasításokkal lássák el. Blücher tábornokot ellenőrzés alá helyezték.

Zürichi zárlat, Párizs 20.20, London 15.43 fél, Newyork 306 háromnegyed, Brüsszel 51.80, Milánó 24.15, Amsterdam 208.32 fél, Berlin 123.32 fél, Bécs — schilling 57, Prága 12.68, Varsó 57.70, Belgrád 700.

Riport az iparendedélyek becseréléséről

Mit mond Oradea város főorvosa az egészségügyi bizonyítványokról. Milyen okmányok kellenek?

Föltétlen meg kell hosszabbítani a határidőt

(Oradea.) Az iparendedélyek becserélési frontján péntek reggelre kissé elsimultak a zavrok a munkakamaránál lázas sietséggel folyik a kérvények elintézése. A kamara egész hivatalnokszemélyzete az igazolványok becserélését intézi és mivel a hivatalos helyiségekben nincs a várakozók nagy tömegének helye, a földszinti diszterembe állítottak be három asztalt. Itt három hivatalnok foglalkozik a kérvényekkel. Az első asztalnál megkap az ember minden szükséges utasítást, felvilágosítást és 6 lei ellenében kap két kérvényürlapot, az egyik kérvény szól az iparigazolványok kicserélésére, a másik pedig a munkakönyvek kicserélésére. Itt megmondják azt is, hogy milyen iratok szükségesek a kérvényekhez. A kérvényhez csatolandó okiratok a következők:

1. Iparigazolvány (Brevet de meserie).
2. Munkakönyv, vagy mesterkönyv (Carte de lucrător, mester). Ha a munkakönyv letétben van valahol, akkor elég csak feltüntetni a helyét, ahol letétben van.
3. Állampolgársági bizonyítvány másolata.
4. Erkölcsei bizonyítvány az ügyészségtől.
5. Bejelentőlap másolata.
6. A betegsegélyző nyugtája a befizetett 200 leiről.
7. Egészségügyi bizonyítvány a városi tisztifőorvosi hivataltól. (Bizonyára már magában jó summa kiadást!)

Amikor az első asztalnál végzett az ember, akkor a második és harmadik asztalnál kiállítják a kérvényürlapokat s a még hiányzó iratokat felírják a kérvény hátlapjára. Ezek után föl lehetne vinni a kérvényt a főtitkárhoz, — igen ám, de a lépcsőház vasrácsán még egyelőre csak az kerülhet belül, aki nem iparigazolvány kicserélése végett jött a munkakamara-hoz, mert már oly sokan vannak fent is, hogy egyelőre elég dolga van V. Givulescu munkakamarai titkárnak.

Vidékiek tömege.

Széjjelnézek egy kicsit a várakozók között. Vannak itt asszonyok, leányok, románok, zsidók, magyarok, helybeliek, vidékiek. Két arpa-

seli iparossal beszéltem s azt mondták, hogy a többiek beküldték a faluból postán a kérvényeiket, de ők jobbnak látták személyesen behozni.

Nagy izgalmat keltett az iparosok közt az, hogy a városi főorvosi hivataltól is kell egészségügyi bizonyítványt váltani. Csütörtökön még nem kérték és a kérvényben felsorolt iratok közé nincs felvéve. Megkérdeztem az egyik hivatalnokot, hogy miért nem szerepel ez az akta a kimutatásban? Azt a választ adta, hogy tévedésből kimaradt, de azért szükség van rá s ki kell váltani. Erről az aktáról még sokan nem tudnak az iparosok közül, csak

Mit mond a főorvos az egészségügyi bizonyítványokról?

Elmentem a városházára s fölkerestem dr. Filip főorvost, a város egészségügyi osztályának vezetőjét, aki arra a kérdésemre, hogy miért szükségesek ezek az egészségügyi igazolványok, a következőket mondotta:

— Még 1932-ben lépett érvénybe az új egészségügyi törvény, mely kötelezi az iparosokat, hogy kérjék a tisztifőorvosi hivataltól a műhelyükbe egy bizottság kiküldését, annak megállapítására, hogy a műhely megfelelő-e az általános egészségügyi követelményeknek. Ugyanez az eset akkor is, amikor az iparos más helyiségre, más utcába költözik a műhelyével. 1932 óta nem is adtak ki iparigazolványt ennek az bizonyítványnak a felmutatása nélkül. Azonban az 1932 előtt, tehát a törvény megjelenése előtt kiadott iparigazolványokhoz nem volt szükség az egészségügyi bizonyítványra.

— Ezzel az alkalommal azonban, — folytatta dr. Filip főorvos, — amikor minden iparigazolvány bekerül a munkakamara-hoz, egészségügyi bizonyítványt kell kiállítani azoknak az iparosoknak is, akiknek 1932 előtti az iparendedélye.

— Természetes azonban az, hogy azoknak akik 1932 óta szereztek iparendedélyüket s

Anap az élet és az egészség forrása! A napfürdőzés és a napfény gyógyhatása

Akarja életét meghosszabbítani? Akar Ön valóban egészséges lenni? Ha igen, úgy napfürdőzzön. Előbb azonban vásárolja meg dr. Busányi Gyula egészségügyi tanácsos e most megjelent nagyszerű művét!

A tartalomjegyzékből: A napfény csodálatos gyógyhatása. — A napfény és a betegségek. — A napfény hatása az emberi szervezetre. — Hogyan napfürdőzzünk. — Óvatosság a napfürdőzésnél. — Miért napfürdőzzék az egészséges ember? — Minek tulajdoníthatjuk a napfény gyógyhatását. — A strandolás. — A légfürdőzés. — Az emberi test egészségesebb, szebb és ellenállóbb lesz a napfürdőzés 4 tal.

Ára csak 100 lei és portó.

Kapható: KÖNYVOSZTALYUNKNÁL.

néhányan váltották ki, s ezektől tudom meg, hogy 300 leit kérnek a városi tisztifőorvosi hivatalban az egészségügyi bizonyítvány kiállításáért.

nem változtatták meg közben a műhelyüket, már meg van ez az igazolványuk és nem kell újat váltani.

Arra a kérdésemre, hogy hány leibe kerülnek ezek a bizonyítványok, dr. Filip főorvos a következőket mondotta:

— A törvény nem határozza meg esetenként a kiszálló bizottság díjazását, hanem csak azt írja, hogy ezzel kapcsolatban az igazolványok kiállításáért 100 leitől 10.000 leig terjedhet az az összeg, amit a városi orvosi hivatal kérhet. A tisztifőorvosi hivatal természetesen a kisiparosoktól a törvény által előírt legcsekélyebb összeget, a 100 leit kéri a bizonyítványokért.

Dr. Filip főorvos megjegyezte még, hogy kívánatos volna az iparigazolványok kicserélési idejét meghosszabbítani, mert a tisztifőorvosi hivatal sem képes egy nap alatt kiadni a rengeteg igazolványt. Hiszen Oradeán több, mint ötezer iparos van.

...Mire kijöttem dr. Filiptől, dél volt végig akartam járni az iparigazolvány kicserélési kálváriát s reggeltől délig felé sem végeztem el. Még a betegsegélyzőnél, ügyészségnél, az állampolgársági hivatalnál nem is voltam.

Sztupka J. Tibor.

Őszi harmat után...

Irtá: Berényi László

I.

Szent András-hava — az Urnak ezerhét-száznyolcadik esztendejében — csúf zegernye időt hozott a morva hegyek felől.

A Nyitra megduzzadt vizét nehéz ködök fátlyozták s a parlamenti erdő kopasz fái sírva hajladoztak a szélben. Az alacsonyanjáró felhőkből napok óta hideg olmosos szitált...

A vízmosásokkal szegett meredek parton magános lovassapat haladt a korán leszállt alkonyatban: Bossányi Gábor strázsamester uram vezeti ott Rákóczi vezérlofejedelem portyázó kurucait, akik végigzaklatván a császáriaktól megszállt Nyitra vidékét, Pálfi bán üldöző hadai elől menekülnek, mint a dühös ordasfalka. Hidegtől dermedten hajolnak fáradt lovai nyakára s nekibusultan hallgatják az erdő kísérteties zúgását és az eső csapkodását.

A vígasztalanul beborult levegőből most riadt gárgóris hallatszik.

— Vadludak. Délnyugatnak húznak... Nagyszombat felé. — kapja fel a fejét egy csupaszszájú legény a csapat végén. — Ezek holnap ilyen tájt már meglátják a nagyszombati nagytemplom tornyát... De mink odaérünk-e valaha?

— Ne darvadozz. Matyi ecsém, — mordult rá a mellette poroszkáló Orbán tizedes, akinek hatalmas varjuszárnybajusza csapzottan kóvond sebhelves ábrázalára. — Vagy már belevásott a fogad a dicsőségbe? Hiszen még

lyes gyerek lehetél, amikor én már Thököly katonája voltam. Aztán, hogy ökegyelme sorsa bujdosásra fordult, szétszóródtunk. Nádasban, barlangokban húzódtunk meg, mint a topor-tyánféreg. Talán ott is veszünk, ha a nagyságos fejedelem ki nem bontja a libertás zászlót... Ládd, deresfejtű vén csont vagyok, de nem kívánkozom haza. Minek? Talán a felperzselt viskónk helye sincs már meg azóta...

Eles, parancsoló hang vágta el a többi.

— Orbán tizedes! — hallatszott mögöttük.

— Parancsolatjára, vitéz strázsamester uram, — fordította meg a lovát a vén kuruc.

— Egy szakasz huszár vágatasson előre, a tapolcsányi révhez, hogy mire a dandár odaér, átkelhesen. Ma fedél alatt töltitek az éccakát...

— Engedelmevel, ideje is. Ebben a cudar időben ember, állat holtravál. Harmadnapja étlen, szomjan ülnek nyeregben.

— Ma jóllakhattok Nagytapolcsányban. Trencsényi Menyhárt vendégei leszünk. Igaz, — tette hozzá a strázsamester, — ökelme labancá vedlett s most a dugadtfejtű Heister sergével jár, de azért bekopogtatunk hozzá...

— Értem, strázsamester uram, — kapta marokra a kantárt Orbán tizedes és pár perc múlva elvágtatott legényeivel.

Bossányi Gábor elgondolkozva nézett utánuk. Nehéz sóhaj szakadt fel melléből:

— Mit is mondott az imént az a fiatal huszár? hogy a vadludak Nagyszombat irányában repülnek? Nagyszombat! Régi emlékek rohanták meg a szívét az ősi város említésekor. Hogyne, hiszen valamikor — öt éve sincs — az ősi alma mater bétkés falai közt töltötteit felke a hasznos tudományokkal... És kivált-kép mennyi felejthetetlen emlék fűz a fiatal diákok Koronai castellanus házához. Nem is

a házhoz, hanem a ház kisasszonyához, a violaszin szemű Ilonkához. Hányszor járták — lopva megfogva egymás kezét — a kert virágzó bokrai közli! Ó, ha megegyeszer visszavézérl Isten, bizonyval nem egyedül fog eljönni! Ilonka jószívvél volt hozzá és amikor letudta az egyetemi évet, búcsúzáskor erős fogadalommal ígérték meg egymásnak, hogy hívek maradnak, hogy egymáséi lesznek... Persze akkor még nem gondolhattak arra, hogy pár hónap múlva fellángol a felkelés tüze és a rövidnek hitt válásból hosszú elszakadás lesz... Ez azonban csak késlelteti boldogságukat, de végkép el nem szakíthatja őket egymástól. Így hitte Bossányi Gábor és Ilonka képevel együtt szívébe zárta ezt a hitet...

A strázsamester felriadt: a révhez értek. S amíg katonái a tulsó partra vergődtek, szokatlan szorongással nézte azt a halovány fényt, amely bizonyval a nagytapolcsányi várkastély ablakában reszket.

Óvatosan megindultak a vaksötétben. Az a sápadt fény vezette őket.

Fertályóra mulva Orbán tizedes keményen megdöngötte csákányával a vaspántos tölgyfa kaput. S nem sokkal utóbb a fáklyával bevilágított várudvar szinte visszhangzott kurta parancsaitól, amelyekkel a riadt cselédeket ösztönözte:

— Szénát, zabot a lovainknak! Szaporán! Élést jömegunknak. De a pincekulcsról se feledkeztek meg. Ne feledjétek, hogy Rákóczi fejedelem öngyásága vitézeinek szolgáltolt!

II.

Fent az asszonszobában jószagú cserhási-bok patlottak a cserépkemencében. S a kemence előtt, börrrel bevont károspadon ül a

Az „Ibériai Anarchista Szövetség” az új Madridban

Fokozott harci tevékenység a spanyol polgárháború mindenik arcvonalán. — Sehol nincs döntés

Madridból jelentik: A spanyol polgárháború valamennyi hadszínterén fokozott harci tevékenység folyik. Eddig azonban egyik oldalról sem történt olyan döntő esemény, mely a polgárháború közeli kimenetelét jelentősen befolyásolná.

Az Irun körüli harcokban 800 ember esett el és több ezer megsebesült. A Simosierra és Guadarramai hadszínterén a kormánycsapatok igen erős tűzérési és bombavető tevékenységet folytatnak s a fölkelők támadását visszaverték. A veszteség mindkét oldalról igen nagy.

A nemzeti csapatok repülőgépei az utóbbi négy nap alatt a kormány-milícia 11 repülőgépét lőtték le.

Hendayei jelentés szerint a fölkelők kemény támadást indítottak Irun és San-Sebastian ellen. Órákig bombázták a két várost, majd tűzérési rohamra indultak. A kormánycsapatok kétségbeesett ellenállása azonban mindkét támadást megghiúsította.

Naponként háromszáz kivégzés Madridban.

A sevillai rádió pénteken madridi híreket is közölt. Elmondotta, hogy a marxista munkások már senkinek sem engedelmessé válnak. Csak akkor dolgoznak, amikor kedvük tartja. A határon harci csapatok éllelmüket fosztogatás útján szerzik be. A kivégzések száma naponta átlag háromszáz.

A kivégzettek között van Capaz tábornok, aki a Lerroux-kormány idején elfoglalta Marokkóban az ifnai terület-sávot, Salvarez, volt miniszter, Velasco, volt kereskedelemügyi miniszter, Salas tengernagy, Avello, volt pénzügy-miniszter, Urquijo márk, Madrid egyik legnagyobb bankárja, Fernando Primo de Rivera, a volt diktátor unoka-öccse és még számosan a spanyol vezető emberek közül.

Lisszabboni jelentés szerint a spanyol főváros a teljes felfordulás képét mutatja. Tulajdonképpen az ibériai anarchisták szövetsége az úr. Az élete senkinek sincs biztonságban.

Akinél keresztet vagy szentképet látnak, azonnal megölik.

A milícia tagjait szállodákban helyezik el és ott élelmezik. A szállótulajdonosoknak azonban csak értéktelen utalványokkal fizetnek. A szállótulajdonosok már mind tönkrementek, de a milícia élelmezését nem merik megtagadni, mert különben halállal lakolnak. Giral miniszterelnök az anarchisták foglya, s minduntalan halállal fenyegetik. A tűzvonalba azonban nem hajlandók kimenni.

(Róma.) A „Giornale d'Italia” párizsi tudósítója szó szerinti szövegben ismerteti azt a szerződést, amelyet a madridi kormány az általa

szereztelett francia repülőgéppel kötött. A szerződés egy naponra szól, havonta meghosszabbítható és az illető repülő kötelezi magát, hogy havi 35 ezer francia frankért köteles spanyol vagy akár francia földön katonai szolgálatot teljesíteni, amint azt a madridi kormány kívánja.

Az angol munkáspártiak ostromot kezdenek a kormány fegyverkivételi tilalma ellen.

Londonból jelentik: Az angol munkásmozgalom három tagozatának 150 kiküldöttje ülést tartott Afflee őrnagy elnöke alatt. Az ülésről kiadott közlemény hangoztatja, hogy a spanyol katonai zendülés megmutatta, milyen súlyos veszélyt jelent a fasizmus terjedése. Sajnálatlaltal vették tudomásul a fegyverkivételi tilalmat, mert ez azt jelenti, hogy egyforma mértékkel mérik a fölkelők és az alkotmányos, demokrata kormányt. A munkáspárt külpolitikai elgondolásokról vezérelve megindítja a új offenzívát a kormány ellen.

Nemzeti csapatok Burgosban.

A fölkelők egyik hadoszlopa, mely részben idegen légionistákból, részben pedig marokkóiakból áll, Madrid ellen indul. Képünk a hadoszlopnak Burgoson való átvonulását mutatja.

szépséges Trencsényi Menyhártné, a várkastély úrnője. A kemence kiáradó fénye szeliden simogatja halovány arcát. A patyolat kendő, amelyen az imént öltögetett, ölébe dobva pihen s a pad karjára könyökölve, szomorú violaszín szeme a kéménybe felfutó lángokra felelkezik.

Lába előtt, alacsony számon ül a kulcsárné, akinek száraz keze pihenés nélkül pörgeti a guzsalyt. Csak akkor áll meg, mikor felpillantva, meglátja asszonya elrévedő arcát.

— Ismét emészti magát lelkem, nagyasszonyom! Most is olyan, akár a lankadt viola. Pedig negyednapja hozta a staféta a hírt, hogy Trencsényi uram jóegészségben legyen. Hiszen igaz, keserves az asszonynép sorja egyedülvaló árvaságban, de...

— Elég szomorkodnivaló a haza szomorú állapota... — szakította félbe a nagyasszony. — Gondold el, Trézsi, esztendőnk óta pusztul az ország, ömlik a magyar vér! Csak a kegyelmes Isten tudja, mi lesz a vége...

Elhallgatott s riadtan figyelt kifelé: A garádiés kőköcskáján kemény lépések koppantak s mielőtt szólni tudott volna, felpattant az ajtó. A kemence fénye egyenesen a jövővény arcába világított. Az asszony holtravált arccal meredt a belépőre. — Gábor, — lehelte, de hang nem jött ki a torkán.

— Békességet adjon az Uristen. — szólalt meg a strázsamester, kardját a padolathoz csörrentve. — A szegény gazdájának kívánom tudtul adni, hogy a hadi reglama szerint, embe-

reimet beszállásolom. Talán akad számunkra falatnyi étel...

— Isten hozta, kegyelmeteket, — rebegte az asszony, a pad támlájába kapaszkodva, aztán erőt véve magán, intett a kulcsárnénak.

— Trézsi, gondoskodj, hogy a vitézek semmiben ne lássanak hiányt.

Nehéz csend ütötte meg a szobát, amint egymásra meredtek. Akkor már a férfi is megismerte az úrnőt.

— Ilonka, — szakadt fel valahonnan nagyon mélyről az vitéz szava. — Hát csakugyan... Trencsényiné lett, húgomasszony...

— Én vagyok, Gábor, — hallatszott hal-kan. — És kigyelmed...

— Tegnap a szabadság katonája, ma üldözött vad, aki az ítéletidő elől fedél alá menekült... Kifosztott koldus, akinek egyetlen kincsét: a hitét is elrabolták.

— Gábor, hallgasson meg!

— Mit mondhatna nekem? Itt áll előttem. Elérhetetlen messzeségben. Más hitvese lett. Jobb is így, hiszen talán a gazdaság vonzotta, talán a vére hajította. Mindegy...

— Nemesember, katona nem sértegethet védetlen hölgyet, — emelte fel hangját az asszony.

A férfi keserűen felnevetett.

— Ne maskarázunk, szép húgomasszony... Háború van és én kóbor kuruc vagyok. Aki nek ellenség földjén minden szabad préda...

Szemében gonosz fény villant meg és kezét az asszony derekára téve, magához rántotta.

Ilona arcából eltűnt minden vér, s felkapva az asztalon heverő ollót, mellének szegezte.

— Meg ne illessen kigyelmed, mert lelkemre mondom, magamba döföm, — sikoltott az asszony hangja.

A férfi pillanatig farkasszemét nézett vele, aztán meghátrált és tenyerébe fődte arcát. Az asszony lángoló arca lassan enyhült.

— Gábor, hallgasson meg! — kezdte könnyeivel küzdve. — Nem sokkal után, hogy maga elment, meghalt az apám. Magáról semmi hírt nem kaptam... Akkor jött Trencsényi Menyhért és a mostohám hozzá kényszerített... Majd a szívem szakadt meg! De mit tudhatja kigyelmed, mennyire vártam én, hogy megszabaduljak! És azóta nincsen a napnak olyan órája, hogy meg ne siratnám gyászos életemet...

A férfi odaállt az asszony elé.

— Ilonkám! Ha szeretsz, még mindent jóra fordíthatsz. Ez órában elviszlek magammal. Soha senki nem fogja megtudni, hová. És minden gyászt elfelejtünk egymás szerelmében...

Az asszony arcán rémület suhant át s rimánkodva kulcsolta össze kezét.

— Ne szóljon többet, Gábor. Késő! Asszony vagyok, az én uramnak hites asszonya és — ha a szívem beleszakad is — az fogok maradni a sírig... Ha érez még kigyelmed egy szikrányit irántam, kérem, menjen innen még ez órában...

— Félsz tőlem Ilonka? — hallatszott a férfi rekedt hangja.

A vörös cár poklái

Százezrek szenvedése a szovjet fogságában

A szovjetbörtönökben folyó embertelen bánásmódról nemrégiben jelent meg „A szovjet-kommunizmus” címmel egy könyv. Sidney és Beatrice Webb angol írók munkája. Ők nem látogatták végig a szovjet-börtönöket; könyvük vagy a hivatalos hatóságoktól, vagy az URSS barátaitól eredő iratokon, vagy adatokon alapszik. Amint ők maguk írják *Csernavin Vladimir* ismert orosz ró munkáiról adott értékelésükben, az ő tanuskodásuk az orosz állapotokról nem személyes tapasztalatuk eredménye, s kivált a fehér-tengeri csatornára vonatkozó adatok merőben bolsevik adatokon alapszanak, amelyek „természetesen nagyon részrehajlók” (naturally strongly biased), nem nagy értékűek.

A következő részeket a *Lettre de Rome* c. katolikus szemle közli az angol házaspár írásából.

„A GPU-tól letartóztatottak legnagyobb részét véteksek gyanánt áteszik elítélés végett a forradalmi törvényszékhez, vagy ha tettüket enyhébb ellenforradalmi vétség számba veszik, rövid letartóztatás után, kellő megintéssel, szabadlábra bocsájtják. A veszedelmesebb politikai bűnösök száműzhetők vagy az Uralontúlra, vagy a sarkövi vidékekre.

Hosszú fogságra szóló ítéletek igen ritkának látszanak, s ha az elítélt őszinte megbánást mutat, és ha lemond multbeli tévedéséről, gyakran elbocsájtják s alkalmat adnak neki szolgálatba lépésre.

A legkegyetlenebb fenyítő intézmény volt valamennyi hely között 1923-tól fogva az a hely, amelyet a Fehér-tenger partjain és szigetein rendeztek be *Kem* és a régi *szolovetzi* kolostor közt és ahol, úgy mondják, több tízezernyi foglyot gyömöszöltek össze. Itt a hideg éghajlat zordonságát fokozta az örök embertelen bánásmódja, akik mindenféle kínzásmódban lették kedvüket.

Meztelenül menetelő szerencsétlenek a téli hidegben

Amikor a nyugati államok értesülést kaptak a borzalmas kegyetlenségekről, a hivatalos körök vizsgálatot rendeltek el 1930 első felében, de a vizsgálat eredményét nem tették közzé. Elképzelhetjük a számtalan halált okozó embertelen bánásmódot a foglyokkal szemben abból a tényből, hogy a vizsgálat eredménye

— Őszinte leszek, Gábor, — mondta az asszony végtelen szomorúsággal a hangjában. — Nem magától, magamtól félek! És arra a szerelemre, amit valaha éreztem irántam, kérem, hagyja meg számomra a becsület méltóságos nyugalmát. A boldogtalanságot csak Isten segíthet elviselni. És Isten csak azt segíti, aki méltó rá. En méltó akarok maradni...

— Jól van, Ilona. Ha így akarod, elmegyek. — suttogta lehajtott fővel a férfi.

Ilona a kezét nyujtotta.

— Isten áldjon meg, Gábor. Imádkozni fogok érted, — mondta szilárdan.

A férfi ráhajolt a jéghideg kézre, aztán némán kifordult az ajtón.

III.

A huszárok ázott gúnájukat szárogatva, körül állták a gőzölgő kondérokot s nagyokat nyelve várták a rég áhított ételt. Egy részük átalagokkal hordta a bort, mások a tágas pajtában illatos szénából készítették fekhelyet.

A strázsamester keményen megállt mögöttük. Hangja úgy suhogott, mint az éles penge:

— Orbán, a lovamat! Indulunk.

A vén tizedes kicserzett ábrázata kérdőjellel meredt s csak nagysokára tudta kinyögni:

— Ki se fujtát még magukat, strázsamester uram. Hova hajszoljuk a nyavalyásokat ázottan, éhesen?

A strázsamester szemében szikrát vetett az irdulat:

— Szót se, mert vasra verettek, — mordult

a sok-sok felügyelőnek és fogházőrnek tömeges agyonlövésére s sok másnak áthelyezésére volt”.

Ezzel a Webb-féle tapasztalattal szemben idézzük a *Vörösek börtönei* írójától a következő részletet:

„Az 1929—30-i rejtetes tél után, amikor húszezer fogoly pusztult el a Fehér-tenger melletti táborokban mindenféle tifuszból és ragályban, Moszkva botránnyól tartott s látszólag keményen kikelt az ottani izgatás ellen. Bírói bizottságot küldtek Szolovkiba, amely elmozdította az egész igazgatóságot és a gondtalan véteksek közül tizenhetet agyonlővetett. Igaz, azonban, hogy az agyonlőttek mind hivatali tisztességgel megbízott letartóztatottak voltak, — a főembereket látszólag letartóztatásra ítélték és onnan hirtelen eltávolították, mert fölötte hű szolgáló voltak a GPU-nak és nem tudott volna meglenni nélkülük. De ki tudta volna elhinni közülünk, hogy a GPU, amely pedig mindenről olyan jól volt értesülve, ne tudott volna arról az állapotról, amelynek olyan borzasztó *halandóság* volt az eredménye? Már az ősszel tudtuk, mire lehet várni, minthogy szeptember óta, amikor *Anser*-szigeten tartózkodtam, száz meg száz félméztelen foglyot láttam, akik futárokszerű óriási gödröket ástak a hullák rengetegei részére, amelyeket majd a tél elvissz (a föld télen ott jégge fagy, azért kellett

A GPU építette kétszázezer foglyával a fehér-tengeri csatornát

A Webb házaspár ekkép folytatja előadását:

„1930 május havában magának a GPU-nak rendeltére újjá szervezték a táborok igazgatását és nagy részben átalakították. Az egész intézmény gazdasági üzemmé alakult át, a foglyokat favágótáborokban állították munkába, másokból halászdandárokat alakítottak, vagy ipartelepeket létesítettek részükre. Tárunk tőle, hogy a helyzet továbbra is embertelen maradt”.

Webbék megállapításai a fehér-tengeri csatornáról merőben a szovjet propaganda-irodalom adatain alapszanak.

„Mikor a szovjetkormány 1929-ben elhatározta hajózható műút építését Leningrádtól a Fehér-tengerig, azt a roppant nagy vállalatot nem bízta sem vállalkozóra, sem állami szerve-

re a vén huszárra. — Nyergeltess tüstént. Ebben a minutában indulunk.

A vén tizedes sarkon fordult, intett a kürtöseknek:

— Riadó! Talpra legények!

Békétlen mormogás hallatszott a pajta felől:

— Lelketlenség! Négy napja nem láttunk meleg ételt. A ruha csuromvizés rajtunk. Legálább addig várjunk, amíg a hús megfő.

A strázsamester eléjük lépett. De akkor már a két kezében pisztolyt szorongatott.

— Legények, aki mukkanni mer, golyóbit röpíték a fejébe. Kétszer nem mondok semmit! Nyergeljétek...

A huszárok feltápáskodtak. A strázsamester a kapubálványhoz dőlve nézte, mint száll szótlanul nyeregbe az utolsó legény is. Fertályóra mulva csendesen kikocogtak a várkastélyból. Gábor a kapuból alól pillanatra visszanezített s úgy tűnt neki, mintha ott fenn, a haloványfényű ablakban egy sötét, karcsú nőalak integetne utána. Az éjszaka hamar elnyelte őket, csak a lovak tompa dübörgése hallatszott keresztül az eső kopogásán. S amikor az a halovány világ is végkép beleveszett az őszi éjszaka sötétjébe, valahol az élen felbúgott a tárogató panaszos hangján: „Őszi harmat után”... piros eszím nyomát hóval lepi bé a tél”. — sirt elhalón az ének s messziről felelt rá az erdő visszhangja.

Gábor még egyszer visszanezített, aztán lova nyakára hajolva, vágatni kezdett...

összel megásni a gödröket). Tudván tudták, hogy már nincs lakható hely tízezernyi fogoly részére, akiket egy hó leforgása alatt küldtek Szolovkiba. Azt is tudták, hogy minden védett hely, minden lakható (?) felszer már tönve volt, és hogy az újonnan érkezett szerencsétleneket *istállóba* gyömöszölték be, ahol a hidegtől a barmok megdermedtek, vagy kis rombadólt kápolnába, melyeken a szelek keresztül-kasul jártak, vagy csupán a síroknak készült gödrökbe, amelyekbe behánytak néhány rőzse szalmát, födél gyanánt sátorvásznat. Ezt hívták ők emberi lényeknek való hajléknak a sarköv közelében. Tudták, hogy nincsen ruházat és hogy a más táborokból tömegesen szállított szerencsétlenek a tél *beálltával félig, sokszor teljesen meztelenek voltak*. Nem tűzés, saját szemmel láttam elvonulni a hóban végeláthatatlan meneteket, melyekben száz fogoly közül felének ha volt valamilyen lábbelije vagy lapitja (nyírfaháncsból való papucs-féléje). Egyesek zsákkal fődtek be meztelen testüket, mások ronggyal öveztek körül magukat, sőt mindig volt a foglyok közt sok olyan, akiken egy szál fonál nem sok, annyi takaró sem volt. Azt is tudták, hogy a gyógyszerárakban nincs orvosság, nincs annyi élelmiszer, amely elegendő lett volna sovány adagul a foglyoknak. S mégis mikor a ragály elkezdett düböngni és két hónap alatt a tábor népességének háromnegyed részét elragadta, a moszkvai GPU a hibát rá merete hárítani az alantasokra és végigjátszotta a bírásokodás komédiáját. Az alantasok voltak a bűnbak, holott a vezető emberek teljesen tisztában voltak a dolgok állapotával”...

zetre vagy nehézipari trösztökre, sem egyéb nagy polgári munkavállalásra, hanem csak a GPU-ra. A GPU-ra hárult az egész kellő személyzet összegyűjtésének, megszervezésének és irányításának feladata. Volt idő, amikor 200.000-nél több fogolysereg érkezett. S ezt a rengeteg sereget éppúgy szállásolták el, úgy élelmeztek s ápták betegség esetén, mint a rendes hadsereget. A *büntetésüket kitöltött foglyokat ott tartották* és igyekeztek elhitetni velük, hogy nagyhasznú köz munkában vesznek részt és biztatták őket, hogy versengjenek, melyik csapat képes minél több földet kihányani, minél hosszabb útvonalat készíteni bizonyos számú órák s napok alatt”. Nincs mit csodálkozni azon, mint írta le olyan meleg szavakkal *Gorkij Maxim* ott szerzett tapasztalatát, amelyből Webbék részletet közölnek. Az angol írók ekkép fejezik be a szovjet-kommunizmusról írt könyvüket:

„Örvendezve dicsekednek vele, hogy a legmelegebb elismeréssel adóztak a GPU-nak sikeres működéséért, amellyel nemcsak óriási műszaki vállalatot hajtatott végre, hanem azért is, hogy betetőzte az új emberi nemzedéknek a diadalát”.

Fordította: dr Kováts S. János.

Sebők Imre dr

Öt világrészen keresztül

utirajz

Erdősi Károly előszavával.

Ara 140 lei és portó.

Öt világrész csodái, káprázatos szépségei, liúktető élete domborólik az olvasó elé ebben a könyvben. Az ifjuság számára írta Sebők Imre, a nyitott szemű, tudni vágyó ifjuság számára, amely mesteri vezető segítségével ismeri meg a világot ezen a könyvön keresztül. — Felöltötteknek is értékes szórakoztató olvasmány. Eredeti helyszíni fényképfelvételek gazdagon illusztrálják a kötetet, amely a Szent István társulat kiadásában már a harmadik kiadást érte meg.

Kapható: Könyvosztályunkban

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 6
ELŐFIZETÉSI ÁRAK. Hétoldos. Egész évre 600 fillér, az
egyedévre 210, egy hóra 70 fillér.
Magyarországon: Egész évre 50 P., félévre 25 P., egyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 25 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felelős szerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat sem örvény meg és sem adnak vissza.
Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Északi szél, változó felhőzet. Éjjel hűvös marad, a nappali hőmérséklet emelkedik.

Hofbauer Ignác vasmiséje. Satu-Mare. Saját tud. Pénteken reggel a káptalani sekrestyének csendes magányában mondotta el vasmiséjét Hofbauer Ignác nyugalmazott plébános. Az isteni gondviselés különös kegyeltje, a 85 éves Hofbauer Ignác plébános 65 évvel ezelőtt mondotta el első miséjét és az Isten állhatatos szolgáljaként jutott el a vasmise jubileumához. A mise után a jubiléum az összapság nevében *Ilosvay* Lajos apátkanonok köszöntötte szívből jövő szavakkal. Hofbauer Ignác meghatott hangon mondott köszönetet az üdvözítő szavakért. A felemelő ünnepségen a papság részéről számosan jelentek meg.

Uj iskolánövér. Timisoara. Saját tud. A Miasszonyunkról nevezett iskolánövér legutóbbi rendi beöltöztetések a következő jelölteket vették fel a rendi kötelékbe: Stöckl Eva, rendi neve Mária Marianne, illetőségi helye Sanmartin; Wagner Teréz Mária Rosvitha (Jimbolea), Zappe Eva M. Hedvig (Jimbolea), Róser Anna M. Adelinde (Cluj), Rung Mária M. Rudolfina (Sanmartin), Márton Etelka M. Dosithea (Satumare), Lukács Ilona M. Liberata (Gheorgheni), Fuhrmann Magda M. Borbála (Satumare), Bockis Valéria M. Gonzáge (Timisoara), Beloni Mária M. Mártiana (Satumare), Tóth Viktória M. Bernardina (Arad), Glaser Julia M. Krisztina (Satumare), Varga Mária M. Ritta (Satumare), Belkó Agnes M. Melina (Arad), Pál Erzsébet M. Ludmilla (Satumare). — Fogadalmat tettek a következő iskolánövér: Zagvva Mária Miriam (Satumare), Bartelme M. Hedvig (Santana-noua), Schmidtberger M. Róza (Resita), Fritz M. Elfrida (Sanmartin), Kugler M. Augusztina (Sanmartin), Keszli M. Celina (Glogovat), Haubelt M. Ladiszla (Turda), Tóth M. Ágnes (Becicherec).

Gyémántlakodalmom. Karácsonyi Gyula 82 éves nyug. áll. jószágfelügyelő és neje szül. Kovács Paula augusztus 26-án tartották hatvanéves házassági évfordulójukat Rovinen, Lengyel István ker. esperes, Takács Vince vársandi plébános és Hampel Károly lelkészek asszisztálásával, fényes s bensőséges szertartással. A felemelő szép ünnepségen jelen volt Rovine színe-java, valamint a rokoni Issekutz, Vojtek, Bolyos, Rokszin, Koncz és Lelik családok tagjai is. A jubiléumok hét gyermeke közül ma már csak Gyula simleulsilvane-i földbirtokos és Iván, Géza rovinei banktitkár és egyházközségi gondnok és hét unoka örülhetett a szép ünnepségnek.

A gyermek paralízis miatt nem nyitják meg a bucuresti iskolákat. Saját tud. Az egyre növekvő bucuresti gyermekparalízis-járványra való tekintettel, Anghelescu közoktatásügyi miniszter úgy határozott, hogy a főváros elemi és középiskolái ne nyuljanak meg szeptember 15-én.

Egy koldus nyit utcán harakirit követett el. Satu-Mare. Saját tud. Szabó Ferenc 70 éves koldus pénteken reggel borzalmas módon vetett véget életének. Rozsdás bicskával a nyit utcán hasbaszurta magát. Valóságban felhasította a hasfalát. Hatalmas vértócsában találtak a mentők és kórházba szállították, de anélkül, hogy eszméletre tért volna, kiszervekedt.

Az oradeai Kereskedelmi és Iparkamara hírei. Az oradeai Kereskedelmi és Iparkamara közli, hogy a Bécsben tartandó nemzetközi vásár alkalmával szeptember 6-13. között tartják meg egyúttal a páneurópai agrár kongresszust és az európai falusi népek (Populations rurales européennes) kiállítását is. — A miniszter elítélte az idei diók eladását a vásárokon egész szeptember 15-ig s a rendelet megszerzői ellen bírói eljárás indul meg, mint olykor ellen, egyéretlen és a közegészségnek ártó gyümölcsök hoznak forgalomba.

Balthazár Dezső temetése. Debrecenből jelentik: Balthazár Dezső püspököt, a magyar református egyház halottját szombaton délelőtt temették el Debrecenben, óriási részvét mellett. A gyász-szertartás két különböző helyen, a kollégiumban és a nagytemplomban folyt le. Reggel 8 órakor megköndült Debrecen valamennyi harangja. Magyarország 1200 református gyülekezetének mindenike képviselte magát a temetésen. Ott volt az egyházi és közélet megszámolhatatlan kiválósága és a többi magyar vallásfelekezeti is elküldte képviselőit. A kormány képviselőjében László Andor igazságügyminiszter és két államtitkár jelent meg. Az első bucsuztató beszédet a kollégium dísztermében Kállay Kálmán egyetemi tanár mondotta, majd a nagytemplomban Farkas István, a tiszáninneni református egyházkerület püspöke mondott megrázó bucsubeszédet. Ezután Ravasz László püspök imája és áldása következett, mely után a városi dalárda énekelt. Gyülekezeti énekek éneklésével ért véget a templomi szertartás, aminek befejezése után a koporsót hatlovas gyászkocsira helyezték s megindult a hatalmas gyászmenet a temetőbe. A sírnál Maklárny Károly. Balthazár Dezső helyettese mondott utolsó Istenhozzát"-ot. A temetésen Oradeáról Sulyok István református püspök, dr. Thury Kálmán egyházkerületi főgondnok és Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, püspökhelyettes vettek részt.

Százezer vagon tengeri kivitelét engedélyezi a kormány. Bucuresti. Saját tud. A gabonaérlekedési hivatal tanácsának tegnapi ülése több kiviteli cégnak összesen 2000 vagon gabona kivitelét engedélyezték az üléseken Neagra földművelésügyi alminiszter, tekintettel a külföldi, különösen a csehszlovákiai érdeklődésre, bejelentette, hogy a tengerifermésről legújabb befutott helyzetjelentések szerint, az ideai termés körülbelül 100.000 vagon tengeri kivitelét engedélyez meg. Használóképpen nagymennyiségű felesleg lesz roszban, zabban, árpaiban is a kivitel számára.

Láposy Zenekola hegedű, zongora és zeneelméleti tanszakkal, Str. Simeon Stefan 20. A beiratások szeptember 1-én kezdődnek.

Befejezéshez közeledik a bucuresti kommunista pör. Saját tud. A kommunista propagandával vádolt, ugynevezett Demokratikus Blokk perének a bucuresti hadbíróóság előtt napok óta folyó tárgyalása végéhez közeledik. Befejeződik a vádlott, és tanukihallgatások, amelyek során a vádlottak tagadták, hogy kommunista propagandát fejtettek volna ki s azt állították, hogy tudomásuk szerint törvényesen elismert politikai alakulatnak voltak a tagjai, amelynek a vádirat szerinti felosztása nem is történt meg. Tegnapi, a tárgyalás ötödik napján, a katonai ügyész elmondta vádbeszédét s megkezdődtek a védbeszédok is.

Oradeán fagyalt délutánt rendez ma, 30-án a római katolikus szerzetegylet az Alexandriai utcai Immaculata zárdában. Kezdeté délután 5 órakor.

Maramuresben havazott. Sighetről jelentik: Maramuresben téliesre fordult az időjárás. Borsán tegnap sűrű hó esett. A maramuresi havasokban már husz centiméteres a hó.

Betörték Clujon az Országos Magyar Párt irodájába. Clujról jelentik: Pénteken virradólag betörték az Országos Magyar Párt központi irodájában. Ismeretlen tettesek felfeszítették az ajtó egyik alsó tábláját s a nyitott részen az irodába jutva, kulcsokkal, vésőkkel kinyitották az összes fiókokat, a leveleket és iratokat összeturkálták s szerteszórták. A tettesek a jelek szerint pénz után kutattak, de mivel a pártirodában pénzt nem tartanak, az egyik fiókból elvittek egy ötezer lei értékű mikroszkópot és az egyik tisztviselőnek néhány ruhadarabját. Ezenkívül ellopták a tettesek az összes — törülközőket. Reggel, amikor a betörést felfedezték, arra gondoltak, hogy a betörésnek politikai háttere van, mert a betörők az összes leveleket és hivatalos irásokat felbontották és szerteszórták. Ez a felfedés azonban megdőlt a vizsgálat következtében, melyet dr. Drăghiciu büntügyi igazgató két detektív segítségével folytatott. A tettesek ugyanis ugyanilyen módszerrel törték be a Huszárosok Szövetségébe és Popa Adam dr. irodájába is. A gyanu egy ismeretlen kéregetőre hármaslik, aki a betörést megelőző napon fentjárt a pártirodában s ott ötven lejt kapott. Valószínű, hogy a kéregetés ürügyét használta arra, hogy terepszemlét végezzen, aztán valahová elrejtőzött, hogy hivatali óra után végrehajtsa letagatásának tulajdonképpeni célját. Erőteljes nyomozás indult a vakmerő tettes kézrekerítésére.

Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegség, valamint azok, akik húgyesavas sók túlszaporodásában és köszvényben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által állapotuk javulását érhetik el. Az orvosok ajánlják.

Halálozások Oradeán. Ardelean Teodor, 42 éves PTT altiszt Oradeán meghalt. Temetése vasárnap 3 órakor lesz Inandom. — Ana Crainic 51 éves korában meghalt. Temetése ma 4 órakor lesz Apatun. — Norma Mátyás 26 éves korában meghalt. Temetése tegnap volt. — Labancz Mihály nyug. PTT főellenőr felesége szül. Hubert Irma 72 éves korában meghalt. Temetése vasárnap 5 órakor lesz a Negruzii utcai gyászháztól. — Bösször-ményi Mihály 64 éves korában meghalt. Temetése vasárnap 3 órakor lesz a Rulnikovszky kápolnából. (Erdélyi „Concordia”).

Ozv. Németh Ferencné 75 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután 2 órakor lesz a Calea Izvorului 52 sz. lakásáról, az olosighi sírkertbe. (Caritas).

Ghibu tanár kérésére az államra irták át a Prémontrei rend oradeai templomát, rendházát és gimnáziumi épületét

Oradeán a törvényszéki telekkönyvi iktatóban Ghibu Onisifor cluj-i egyetemi tanár, a katolikus vagyonok közismert támadója, augusztus 22-én kérvényt adott be, amelyben kéri az oradeai prémontrei rend rendházának, gimnáziumának és főgimnáziumának a román állam javára való átírását.

Ghibu kérvényét azzal indokolja, hogy 1870-ben, a telekkönyvek felvétele alkalmával több helyen egyes állami területeket azok nevére bekebeleztek be, akik ezeken laktak. Így lett bekebelezve a prémontrei rend javára is az a terület, ahova templomát, rendházát és gimnáziumát építette, mert Ghibu állítása szerint a magyar állam csak haszonélvezetre adta át ezeket a területeket, azzal a kötelezettséggel, hogy a rend főgimnáziumot építsen rá és tartson fenn.

Hivatkozik arra Ghibu, hogy Timisoarán is így történt a paristáknál. Ghibu továbbá becsatolt egy bizonyítványt Oradea városától, hogy a prémontrei gimnázium nem működik s ilyenformán — szerinte — elvesztette jogát a birtokolt területre. Eppen ezért kéri, hogy a magyar állam jogutódjára, a román államra írják át a telekkönyvben a tulajdonjogot.

Amint fentebb említettük, augusztus 22-én adta be Ghibu az átírási kérvényt az oradeai

telekkönyvi hatósághoz, amely azt még aznap elintézte és bekebelezte a tulajdonjogot az állam javára azzal, hogy az eredeti bekebelezés téves volt, tehát tulajdonképpen most csak helyesbítés történt.

A végzés egyik telekkönyvvezető jelentésére van alapítva. Ezt a jelentést az illető telekkönyvvezető még aznap készítette el s abban állítólagos történelmi adatokra hivatkozva hosszú fejtegetést ad arról, hogy Ghibu állításai alaposak.

Erdekes, hogy a végzést a telekkönyv azzal az indoklással, hogy Romániában prémontrei rend nem létezik, a Csehszlovákiában levő jászói prépostság részére rendelte el kikézbcsiteni. Így a rend helybeli perjelje, dr. Kovács Kandid nem kapott semmiféle értesítést, csak véletlenül látta meg a rend ügyésze a telekkönyvi hatóságnál a már elintézt végzést.

A rend természetesen felfolyamodással él a határozat ellen, amelyet teljesen törvénytelennek tart. Értesülésünk szerint nemcsak a prémontrei rend, hanem az oradeai püspökség is, mely minden katolikus egyházvagyon főhatósága, szintén jogorvoslattal fog élni a telekkönyvi hatóság végzése ellen.

Nagy sikkasztás a carei járásbíró-ságon. Carei. Saját tud. A carei járásbíró-ságon elhelyezett letélpénzekből jelentős összegeket sikkasztottak el. A zalai ügyészség vezetője személyesen folytatja a vizsgálatot és eddig egy tisztviselőt őrizetbe vett.

* **Horváth Nusi képesített zenepedagógus** külföldi utjáról hazatért és megnyitotta zeneiskoláját. Külön felhívom a szülők figyelmét, hogy a növendékek oktatásával nem csoportosan, hanem lelkiismeretesen külön foglalkozom, kizárólag a budapesti Zeneakadémia mintájára. Beiratkozások délelőtt 9—12-ig. Oradea, Regele Carol 13.

Elindultak a kerékpárversenyzők Bucurestiből. Saját tud. A körül Romániában kerékpárverseny résztvevői ma reggel kilenc órakor indultak el Bucurestiből, a Piata Victorieiról, ahol az indulási jelt *Miklós* herceg adta meg. A befutandó ut: Bucuresti, Iasi, Cernauti, Vatra-Dornei, Dej, Cluj, Oradea, Timisoara, Craiova, Sibiu, Brasov, Bucuresti. 84 versenyző vesz részt és hét nemzet: Jugoszlávia, Lengyelország, Franciaország, Németország, Bulgária, Románia és Spanyolország. Az egész ut 2247 kilométert tesz ki, amit 12 részletben futnak be.

* **Felvétel az oradeai Szent József fiúnevelő intézetbe.** A miniszeri jóváhagyással működő Szent József fiúnevelő intézet felvesz még az elemi, Góydu-líceum román és magyar tagozatára és kereskedelmi iskolába járó rendezett bentlakók növendékeket. A zonos felügyelet és lelkiismeretes naponkénti többszöri csoportos és egyéni tanítás biztosítja a lelki fejlődést és szép tanulmányi eredményt, a tágas udvaron felállított modern tornaszerek, állandó orvosi ellenőrzés, jó és bőséges táplálkozás pedig a testi fejlődést. Érdeklődőknek készséggel nyújt felvilágosítást a Szent József fiúnevelő intézet igazgatója Oradea, Str. Brătianu No. 7.

A sakkolimpia tegnapi eredményei. Münchenből jelentik: A sakkolimpia péntek délelőtti, 15-ik fordulójának eredménye a következő: Norvégia—Svédország 1 fél:fél; Észtország—Jugoszlávia 2:2; Franciaország—Brazília 1 fél:fél; Magyarország—Ausztria 2:2; Hollandia—Finnország 4:3; Dánia—Olaszország 6:0; Románia—Litvánia 2:2; Csehszlovákia—Izland 4:1; Lettország—Svájc 3 fél:fél; Lengyelország—Németország 4:2. Bulgária szabadnapos volt.

Letartóztatott csempészek. Satu-Mare. Saját tud. A negresti csendőrmester csempészesen fogta Kirner József CFR mozdonyvezetőt és Veres Lőrinc fűtőt, akiket letartóztatott. A mozdonyvezető két láda csempészarut dugott el a bixadi tehervonat mozdonyának pótkocsijára, azzal a céllal, hogy az árut Satu-Maren egy előre jelzett helyen átadja. Azonban a negresti őrmester észlelte a csempészesnek, auton üldözőbe vette a tehervonatot és Orasul-Nou állomáson utólért. Ott átkutatva a mozdonyt és megtalált 250 méter selymet és 300 feikendőt a mozdonyon. A mozdonyvezető bevallotta, hogy Lax Albert satumarei kocsmáros számára hozta a csempészarut, akit szintén letartóztatott, de egyelőre tagadja, hogy köze lenne a csempészeshez. Később letartóztatott Glück Tóbiás kereskedőt, aki szintén tagad.

Huszonnégy italmérési engedélyt vontak el és adták vissza. Timisoara. Saját tud. Pénzügyi közegek a megyében huszonnégy italmérési engedélyt vontak be. Ezeket az italmérési engedélyket aztán törölték nyilvánították. Linován hét ilyen engedélyt vontak be, a többieket különböző községek kocsmárosoktól vették el. Az eljárásra az adott okot, hogy a pénzügyi közegek a megejtett ellenőrzésnél kifogásolták, hogy az illető kocsmárosok nem tartanak raktáron előírt mennyiségben monopol-szeszt. A vendéglősök timisoarai ipartársulata kérte a monopol-vezérgazgatóságot, hogy a vendéglősöket és kocsmárosokat ne büntessék az italmérési engedély elvonásával büntessék. Az ellenőrző közegek kötelezzék az illetőket, hogy rövidesen — például huszonnégy órán belül — egészítsék ki a készleteiket, és csak ha ezt elmulasztanák, járjanak el ellenük szigorúan. Hivatkozott az ipartársulat arra, hogy az ellenőrző közegek az italmérési illeték felének megfelelő értékű monopol-szeszt tartását kívánják meg halott a tavaly októberben kiadott rendelet értelmében kocsmárokban az illeték értékének egyenlő értékű szeszt kell raktáron tartani — így sok esetben túlzott követelésekkel léptek fel. A kérést teljesítették s az italmérési engedélyket visszaadták. A monopol-gazgatóság intézkedett, hogy ellenőrzéseknél előbb tényleg csak fizesztessék a kocsmárosokat és vendéglősöket, hogy haladéktalanul egészítsék ki a készleteiket s csak azután vonják be az engedélyket, ha valaki nem hajlandó a rendelkezéseknek megfelelni.

Az egyiptomi cserkészek Bucurestiben. Saját tud. 90 egyiptomi cserkész, akik résztvettek a potanai táborozáson, pénteken Bucurestibe érkezett, ahol három napig fogtak tartózkodni.

Beiratások az olosi római katolikus elemi fiúiskolába. Az Oradea-olosighi római katolikus elemi fiúiskolában (Avarescu u. 2) a beiratások szeptember 1-től 10-ig tartanak. Az I. osztályba iratkozók részére állami anyakönyvi értesítő (Aviz) és keresztelési jegy, a többi osztálybeliek részére ezeken kívül az előző évi iskolai értesítő szükségesek. A tanév ünnepélyes megnyitása szept. 15-én lesz. Igazgatóság.

Sándor Imre:

KAT. IFJUSÁGI IMAKÖNYV

II. kiadása.

Középiskolások számára egyedüli imakönyv egész Erdély területén, 440 oldal, szép egész vászonkötésben, arany nyomással. Ara 60 lei.

Kapható könyvosztályunkban.

* **Jelentkezések a társulati fiú- és női kereskedelmi liceumba.** Az oradeai Kereskedelmi Csarnok által fenntartott fiú és női társulati felső kereskedelmi iskolák az 1936—1937. tanévben az új törvény rendelkezéseinek megfelelően, mint fiú és női kereskedelmi liceumok folytatják működésüket. Az eddigi felső kereskedelmi iskolai növendékek szabályszerűen folytatják a tanulmányaikat a kereskedelmi liceum VI., VII. és VIII. osztályában. A régi kereskedelmi liceumba iratkozó IV. gimnáziumot végzett tanulók felvételi vizsgát tesznek szeptember hó első harmadában. Jelentkezés a felvételi vizsgára és részletes felvilágosítások kérése már mostantól kezdve az intézet igazgatóságánál naponként délelőtt 11—12 között. Végleges beiratkozás a VI., VII. és VIII. osztályokba aug. 25—szeptember 3-ig a V. osztályba a felvételi vizsga után. Az izraelita tanulók szombaton az irásbeli munkák alól felmentést kapnak.

Kilenc nemzet diákjai eljátszottak olaszul egy Goldoni-vígjátékot. Rómából jelentik: Érdekes színházi előadást tartottak néhány nappal ezelőtt *Perugiában*, az ősi diákvárosban. A Perugiában tartózkodó külföldi diákok rendezték az előadást és bemutatták *Goldoni: Az okos asszony* című vígjátékát, amelynek összes szerepeit maguk a diákok és diáklányok játszották. Oszták, magyar, német, svájci, lengyel, kínai és máltai diákok és diáklányok játszották a szerepeket, természetesen olasz nyelven, sőt az előadásról megemlékező kritikák még azt is felemlítik, hogy Goldoni vígjátékának eredeti stílusában, *pompás velencei dialektusban* mondták el szerepeiket. A sugó munkáját az előadásban egy lengyel diáklány vállalta. A diákok színelőadása nagy sikert aratott.

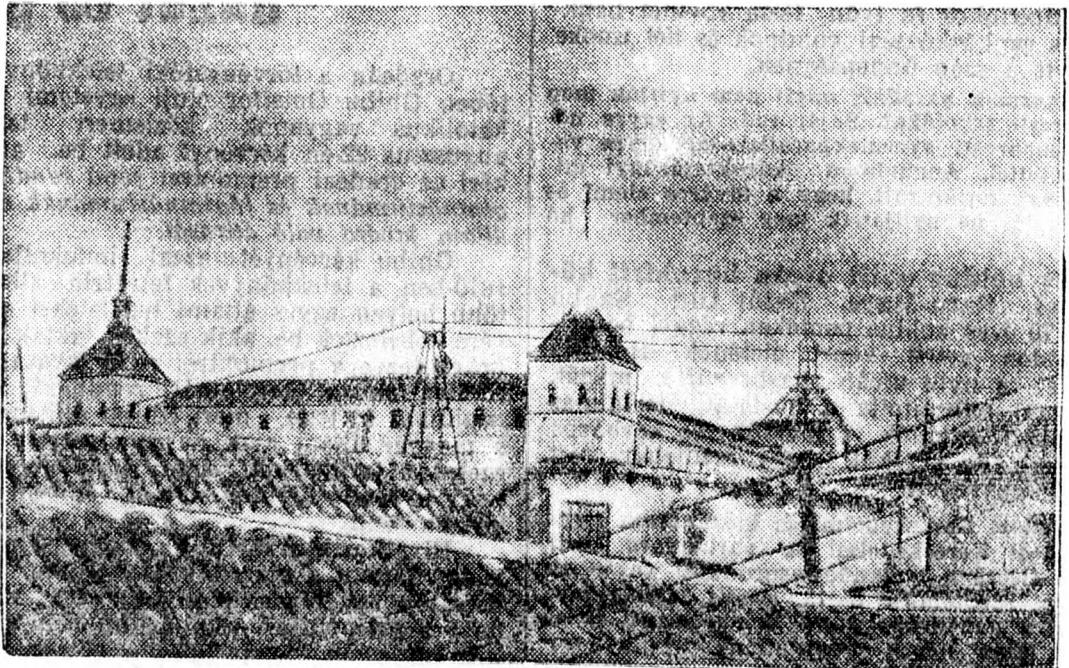
* **Bélrenyhőség és kínzó főfájások,** a máj és az epeutak bántalmái, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes „*Ferenc József*” keserűvíz gyorsan és biztosan megszünteti a hasiszervek pangását. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a *Ferenc József* víz használata a bélműködést kitűnően szabályozza és erőlyes elvonó hatása következtében soványító kurákra is igen alkalmas. Az orvosok ajánlják.

A francia repülésügy parlamenti bizottságának tagjai Moszkvából Bucurestibe jönnék. Bucuresti. Saját tud. Vasárnap Bucurestibe érkeznek a francia repülésügy parlamenti bizottságának tagjai, egy óriási repülőgépen, amely egyenesen Moszkvából jön. A bizottságban a francia repülés sok kiemelkedő nagysága foglal helyet.

A lord, aki sohasem vette le a kalapját. Londonból jelentik: Most halt meg 85 éves korában lord Bambergy, aki az angol parlament egyik legismertebb tagjai közé tartozott. Egyfolytában 32 esztendőig, mégpedig 1892—1924-ig legkitűnőbb szónokai közé tartozott. Nevezetes volt arról, hogy ő volt az, aki soha nem vette le a kalapját. A régebbi évszázadokban ugyanis Angliában a feltett kalap szimbolizálta a polgári szabadságjogot és bár ez a szokás már régen elavult, a lord továbbra is nap-nap után fedett fejével jelent meg az alsóház ülésein, cilinderrel a fején hallgatta végig az üléseket és ezt csak akkor vette le, amikor a szónoki emelvényre lépett. Tizenkét esztendővel ezelőtt a lordok házában tagja lett.

Orvosi hír. Dr Schiffbeck Emil belgyógyász, ideg- és tüdőszakorvos, aki a budapesti tüdőszanatóriumban tíz évig működött, a közelmúltban Careiban telepedett le, ahol Iuliu Maniu utca 9 sz. alatti családi házában megnyitotta rendelését, amely röntgennel, chémiával és mikroszkópiával laboratóriummal van felszerelve, villanykezelés (vibrációs massage, histamin kezelés) tüdő- és mellkezelés, quarszál a betegek rendelkezésére. Rendelő órák délelőtt 9-től 11-ig, délután 3-tól 5-ig.

Magyarországban 1935-ben 12.888 lakóház épült. Budapesti jelentik: Az 1935. évi lakóházépítkezések terén az 1933-ban tapasztalt mélypont óta mutatkozó mérsékelt fellendülés tavaly is folytatódott, bár csak fólakkora mértékben, mint 1933-ról 1934-re, mert 1934-ben 1055-tel több ház épült, mint 1933-ban, 1935-ben pedig csak 545-tel több, mint 1934-ben. Tavaly a lakóház-szaporulat 12.888, a lakásszaporulat 15.652, a lakószoba-szaporulat pedig 24.737 volt. Az építkezéseknek ez a kisméretű elszaporulása is főként a községekre korlátozódott, bár a megyei és törvényhatósági jogú városokban is valamivel több ház épült 1934-ben. Budapestben 1935-ben 130-cal kevesebb ház épült, mint az 1934. évben. Az építkezések több adatai Nagy-Budapesten 1935-ben a következők: lakóházszaporulat 2627, lakásszaporulat 4688, lakószoba-szaporulat 7315, Budapestben tavaly 3432 új fürdőszoba és 1417 új cselédszoba készült, az előző évi 4750-nel, illetve 1884-el szemben. Az 1935. évi országos lakóházszaporulat 97 százaléka földszintes, további 2 százaléka egyemeletes és csupán 1 százaléka a két- vagy többemeletes ház. A lakásszaporulatnak több mint a fele, 56,1 százaléka a legkisebb kategóriába tartozó egyszobás lakás.

A toledói Aloazar vár,

melyben a fölkelő csapatok már hetek óta hősiességgel védekeznek az ostromló kormánycsapatok ellen. Franko tábornok repülőgépekről látja el élelmiszerekkel és gyógyszerekkel a várba bezárt nemzeti csapatokat.

A moszkvai színház kulisszái mögött

írta: Rády Elemér

A moszkvai véres színház első felvonása után legördült a függöny. Visszafordult a nézők felé a négy vörös katonabíró néhány percre visszavonult tanácskozni s Ulrich elnök kihirdette az ítéletet: golyó általi halál az összes vádlottaknak. A hétfő éjszaka kihirdetett ítélet után az elfáradt, agyongyötört vádlottak beadták a sablonos kegyelmi kérvényeket, egy pillanatra még felvillant fátyolos szemük előtt az élet csábító fényének egy parányi szikrája — hisz engedelmesen úgy vallottak mindnyájan a nyilvános tárgyaláson, amint az OGPU előírta — s azután kedden hajnalban közölték Zinovjevvel és tizenöt társával, hogy kérvényüket elutasították s az ítéletet azonnal végrehajtották. Tizenhat vezető szovjetpolitikus, a szovjetbirodalom tizenhat megalapítójának feje hullott porba s a kivégzéssel a moszkvai dráma első felvonása befejeződött.

Mert mindez, ami napok óta Moszkvában a Zinovjev-perrel kapcsolatban történt, nem nevezhető másnak, mint egy véres, kegyetlen színháznak. Az egész világnak észre kellett vennie, hogy a nagy politikai bűnügy mögött művészi érzéssel irányított összjáték folyik. Először az összeesküvés rémhírrel felizgatták egész Oroszországot, gondosan megrendezett gyűléseket tartottak, hogy a nép már hetekkel előbb halált kiálthasson a bűnösökre s dicsőhimnuszokat zenghessen a nagy Sztalinról s azután előráncigálták a főbűnösöket, akiknek legtöbbje bőrtömbben ül, vagy a rémséges orosz száműzetés keserves kenyereit eszi. Megkezdődtek a vallatások s ezek alapján egy egész sor új vádlott került a vádlottak padjára, csodálatos módon csaknem valamennyi zsidó. És megkezdődött a nyilvános tárgyalás is. Naponta rádióelőadások ismertették ország-, sőt világ-szerte a nagy per egyes mozzanatait, a hatalmas, szinte circus maximus-szerű moszkvai tárgyalótermet pedig zsúfolásig megtöltötte a közönség... És a színház bűnösök pontosságával folyt le. A vádlott színészeknek jó tanítóik voltak, betanulhatták a szerepeket. Kamenjev elvtárs, valódi nevén Rosenfeld, az egykori korlátlan kereskedelmi népbiztos, leckeszerűen darálta le a valóságos és valótlannal, Lurge Náthán és öccse, Mózes valóságos dicsőhimnuszt zengtek a nagy Sztalin prófétái hivatásáról, minékelőtte versenyeztek szinte, hogy egymást túllépjék bűneikkel. Paul Olberg, a galíciai zsidóból lett szovjetvezér bűnbánóan vallotta, hogy egy nyizsn-novgorodi terrorista társaság segítségével Moszkvában a vörös téren bombákat akartak elhelyezni Sztalin széke alá, Goltzman, a másik galíciai vádlott pedig azt vallotta, hogy Trotskijtól egyenesen gyilkolásokra kapott utasítást. Vajjon ki csodálkozott ezután, amidőn a magát Kruglanszky-nak nevező Fritz Dávid „magától” bevallotta, hogy Trotskijtól egyenesen Sztalin lemezárására kapott Koppenhágában megbízást s a III. Internacionálé hetedik kongresszusa el is ment revolvert szorongatva zsebében, hogy sötét tervét végrehajtsa, de „lelkileg olyan mélyen megilletődött Sztalin csodával határos ünneplésétől, hogy nem volt ereje elsűtni a revolvert...”

Ilyen, szinte nyilvános gyónásnak és bűnbánatnak mondható jelenetek játszódtak le a nagy per főtárgyalásán s az összjáték olyan jól sikerült, hogy nem kell túlzott fantázia, hogy az ember meglássa: ennek a tárgyalásnak minden egyes mondatát, minden egyes vallomását gondosan elkészítették előre, hogy beállítsák abba a nagy propagandába, amelyre épp most oly nagy szüksége van Sztalinnak és legszűkebb és legbizalmasabb baráti körének

A nagy színház ugyanis arra volt jó,

hogy az egyre nagyobb erővel feltörő elkésere-
dést, amely ma Szovjet-Oroszországban ural-
kodik, levezesse. Az óriássá nőtt pártapparátus
már képtelen volt a rengeteg ellenzéki hangot
elnyomni, mely Sztalin diktatúrája ellen hang-
zik fel — egyre gyakrabban. A legsötétebb ka-
pitalista kizsákmányolást is túlszárnyaló Stacha-
nov-rendszer, amely versenytempót diktál min-
den üzemből — a gyári tandesokot egymás-
után ellenvélemény nyilvánítására serkentette,
a gazdasági viszonyok változatlan mostoha-
sága, a lázas fegyverkezéssel kapcsolatos egyre
növekvő állami terhek — a végtelenségig türelmes
orosz népben is az ellenkezés szellemét ébreszt-
getik. Ezzel a fel-feltörő ellenzéki hangulattal
szemben kellett részben példát statuálni, rész-
ben azonban ismét fel kellett ragyogtatni a
nagy Sztalin, a csodálatos Sztalin, az ország
szeméjének csillagát. A nagy összeesküvés rém-
meséje jó apropos volt, hogy tüntető gyűléseket
rendezzenek országszerte Sztalin mellett. A
nagy tárgyaláson pedig az előre betanított és
soha meg nem állapítható fenyegetésekkel és
kínzásokkal megfélemlített vádlottak nyilváno-
san hamut szórtak a fejükre s utolsó útjuk előtt
még hűségnyilatkozatot tettek Sztalinnak, aki
ellen elég balgák voltak vétkezni.

A színház első felvonása fényesen sike-

KRISZTUST PRÉDIKÁLOM

Még nem vagyok fáradt, hogy berekedjek,
és lelkemben is izlik a zsarátok,
s a jobb jövőért velem versednek
az elnyomottak s a koldus barátok,
bár jól tudom, hogy kész van már a bomba,
mely váratlanul lecsap rám egy este,
mégse vonulok télen nyugalomba,
mint annyian, a rut halálra lesve, —

nem vagyok pap, se szerzetes, se fráter,
mégis az Istent s békét prédikálok,
nyilhat előttem gránátlöcsér, kráter,
hittel vallom: a szeretet nem álom.
S bár nem úgy halad a huszadik század,
mint ha valóban kultúrkorszak volna,
mert elnémit sok kényszer és gyalázat,
minden szép célt, s csak puska zaka!ol mal)

vallom, s hiszem: a proletársors végét
nem bunkó hozza, gépfegyver, vagy bomba,
s habár a világ négy sarkán is ég még,
győz a lélek tiszta forradalmával
Ezért hirdetem: nincsen jobb, s bal-lélek,
csak lélek van, az emberé a földön,
s a Krisztus-lélek tiltja minden népnek,
hogy üssön, gyújtson, duljon, öldököljön.

A Krisztus lélek levegő a háznál,
amely nélkül nincs semmi, semmi, semmi, —
lehetsz diktátor, forradalmi császár,
de ember mégse tudsz nélküle lenni!
A Krisztus lélek vér az ereidben,
fény a szemedben, a füledbe hangok...
Nélküle rom vagy, üres benned minden,
szíved se szól, mint elnémult harangok.

A Krisztus-lélek: gyermekek kacajja,
szem a venyigén, búza a kalászbán,
nélküle nincs, csak pokol zivatarja,
s bő aratás a fekete halálban.
Ember! Embertárs! keresd meg a lelked,
amit valahol elraboltak tőled!
Úrök békében Krisztussal emelkedj,
s ne remélj, — dalgass s építs a [Évőnek

HUZELLA UDON.

rült, teljes volt a vallomások között a harmó-
nia, egy félhangnyi elcsúszás sem történt...

De a nagy pernek van még egy igen érde-
kes, kissé pikáns oldala is. Sztalin, úgylátszik,
egy egész sor vezető szovjetpolitikussal akar
leszámolni s az első vádlottakat használták fel,
hogy koholt vallomásaik alapján az ügyész
újabb vádakot emelhesse. Így került a vádlot-
tak padjára Bucharin, az „Izvesztia” fő-
szerkesztője, aki még saját neve alatt közölte
lapjában a letartóztatására vonatkozó rende-
letet, Radek, aki egy nappal letartóztatása előtt
még vezércikket írt a „gaz összeesküvők” ellen,
továbbá Rykov jelenlegi postaügyi népbiztos,
Lenin egykori bizalmas barátja s Piatakov
és Uklanov iparügyi népbiztosok. Hasonló
sors várt volna Tomaszikjra, a vörös szak-
szervezetek híres levezető főnökeire is, aki
azonban még idejében — agyonlőtte magát.
Sztalin tehát elkezdte a nagy tisztítást és ezzel
elkezdődött a nagy per, de egyúttal a szovjet
történetének is a második felvonása. A nagy
tisztításnak ugyanis olyan mellékjelenségei
vannak, amelyek gondolkodásra kell, hogy kész-
tessenek mindenkit.

Igy például nagyon érdekes mellékmo-
mentum, hogy a vádlottak és kivégzettek leg-
nagyobb része zsidó. Ez a „véletlen” annyira
szembetűnő, hogy például egyes lapok, így az
egyik vezető prágai baloldali lap már egyene-
sen „az első vörös pogromról” ír. Az
első vörös pogrom — írja észrevehető mélabú-
val, — amelyet állami statisztikával hajtottak
végre, visszatérést jelent azokhoz az állampoli-
tikai tendenciákhoz, amelyek évszázadokon ke-
resztül Oroszországot áthatották. A vörös ál-
lamügyész nem éppen szalonkifejezéssel „po-
litikai cianozásnak” nevezte az egész
bűnpert. Akik évek óta figyeljük a szovjet belső
fejlődését, mintek ez a drasztikus cianozás nem
lep meg. A szovjetéletben évek óta bizonyos
kettősség észlelhető. Az egyik oldalán a szaka-
dálnak ott élnek Sztalin és társai, akik egyre
élesebben és határozottabban a szovjet
ország jellegét hangsúlyozzák s egy
ferde, perverz nacionalizmust kezdenek kiala-
kítani. A világforradalom gondolata másod-
rendű s legfeljebb a nagy orosz pánszláv ál-
mok hegyetlen, új formájává lett. Hába kiál-
totta világgá a komzomról, az ifjúsági kommu-
nista szervezet ezévi nagygyűlésén Kozarev
főtákar, hogy „az idősebb generáció eldöntötte
azt a nagy kérdést, hogy ki kit öljön meg a sa-
jút országunkban, nekünk, a szovjetunió fiatal-
ságának a párt, a nagy Sztalin vezetése, vala-
mint Vorosilov marsall parancsnoksága alatt
azt a rendkívül fontos feladatot tűzték ki osz-
tályrésztül, hogy döntsük el, — ki kit öljön meg
az egész világon”. Ezek a világforradalmi jel-
szavak már csak a szovjet vezérkarnak abban a
csoportjában találnak visszhangra, ahonnan
ezek a moszkvai vádlottak is kikerültek. A
szovjet-szellemnek van ugyanis egy doktrínér,
hibroid, lényegében nemzetközi rétege. A Zi-
novjeviek, Kameneviek, az ortodox forradalmá-
rok, a marxista szobatudósok, örökké nyugta-
lan intellektuálisok, izgága agitátorok, akiknek
annyi hasonmása él Európában is. Akik ké-
nyelmes bőrfotellekből, vezérgazgatók és nagy-
polgári kényelemből álmodoznak a világforra-
dalomról... Ha az európai szovjetügynökök
archépeire tekintünk, ezeken is azokat a jelleg-
zetes vonásokat fedezhetjük fel, mint a
moszkvai per vádlottjain. Sztalin, a grúz pa-
raszt ennek a hibrid sémi örökké nemzetközi
és forradalmi rétegeknek a forradalmát felhasz-
náta s most kiáltja ezt a forradalmi típust.
Oroszország belső nyugalmaért és a diktatúr-
ért feláldozta a világforradalom gondolatát és
eltette láb alól azokat, akiknek kevés volt az
ország kommun, akik az egész világ forradalmo-
sítására vágytak.

A nagy „cianozás”-nak ilyen íze van. Ez
látja a világsajtó is, amelynek balszárnya, ahol
ezek az örökké izgága elemek is elhelyezked-
tek, most rémülten szemléli, hogy a vörös dikta-
tor barbár kegyetlensége, úgylátszik, az ő szá-
mukra is bezárta a szovjetparadicsom kapuit.
Sztalin, a grúz paraszt, ma még a nagy forra-
dalmi eszme karcosa. Ki tudja, hogy ha a Zi-
novjev-pernek megismétlődnek Moszkvában, né-
hány esztendő múlva nem kiáltják-e ki Sztalint
is a reakció hercegnak?...

A szabadkőművesség feltámadási kísérletei Magyarországon

Kinek érdeke a szabadkőművesség feltámasztása?

Irta: Bangha Béla S. J.

A Budapesten megjelenő „Nemzeti Ujság” azt közölte, hogy a betiltott szabadkőműves páholyok újra szervezkednek. Erre írta P. Bangha Béla az alábbi cikket.

A Nemzeti Ujságnak az a közlése, hogy az országfelforgatás után eltiltott szabadkőművespáholyok újra szervezkedni próbálnak, minden becületes emberben komoly megütközést és élénk aggodalmat keltett. Valóban oly rövid lenne az emberek emlékezőtehetsége s oly kevésbé fejelemzett a logikája, hogy alig két évtizeddel a szabadkőművesség szörnyű levizsgálása, országrobbantó rémtettei után ismét közönyösen veszik tudomásul a titkos társulatok újraéledését? Ma, amikor érzékenyebben sajnálnak a páholyok aknamunkája által okozott sebek és pusztulások, mint valaha? És ma, amikor amugy is új veszedelmek, a szabadkőműves célkitalizésekkel szoros rokonságon levő kommunista és atheista mozgolódások fenyegetik Európának erkölcsi,

de nemzeti rendjét és társadalmi békéjét is?

Legyünk mérsékelték az ítéleteinkben s higgyük el egy percre, amit a szabadkőművesség védelmezői oly gyanus erősködéssel hangoztatnak, hogy a szabadkőművesség nem a lényegével függ össze a valláserkölcsei és politikai felforgatás. Higgyük el nekik egy pillanatra, hogy mindaz a sötét, romboló munka, amely a páholyokban folyt, csak egyes páholyok és páholytagok egyéni akciója, kilengése, a céltól való eltérése volt. Akkor is felelősséget kell vetnünk a kérdést: vajon kinek az érdeke, hogy egy ennyire megbélyegzett ennyi bántó titokzatossággal körülvett, ennyire kiismerhetetlen szervezet, mint a szabadkőművesség, új életre támasztassék? S éppen olyan országban, amelyben nagyon sokaknak komoly hite és tudása szerint a szabadkőművesség csakugyan első helyen felelős az ország összeroppanásáért, a háború végén, a forradalmakban, s a békediktátumban minket ért csapásokért?

Mi a szabadkőművesség lényege?

Agyoncsépett vitatárgy, vajjon a szabadkőművességnek lényege-e a vallásellenesség s a társadalmi és nemzeti hagyományok lerombolása? A kérdést nézetünk szerint nem is lehet az összes nemzetekre nézve egyértelműen eldönteni. Az angolszász országok szabadkőművessége mindenesetre sokkal mérsékeltebb és szelidebb, mint a latin országoké, vagy amilyen a miénk volt, anélkül, hogy akár vallási és erkölcsi, akár nemzeti szempontból veszélytelennek lett volna mondható. Mindenesetre a neveltségesség rosszhiszemű vagy bosszantóan tudatlan állítás az, amely a szabadkőművességet ártatlan, filantropikus intézménynek akarja feltüntetni, amelynek a jótékonykodás, az ingyen-kenyér s az ingyen-tej osztogatása a lényege. Más az, amit porhüvelyű száznak s más az, amit voltaképp mint végző élt igazában akarnak.

Vannak, akik a szabadkőművesség lényegét a merő antikrisztianizmusban látják; akik szerint tehát a szabadkőművesség valami olyan Sátán-birodalma a földön, egy „contre-église”, ahogy a franciák a Nagyoriens nevű nemzetközi szabadkőműves központot nevezik. Ez a felfogás egyes esetekben megokolt lehet, ahol tudniillik a páholyok tevékenysége elsősorban is kifejezetten a vallás és az Egyház ellen irányul, mint Franciaországban a század elején, vagy a Róma-ellenes Piemontban 1860 és 70 tájban. Nagy általánosságban mégis azt hisszük, hogy ez a felfogás tuloz: a szabadkőművességnek esetleg velejárója, esetleg következménye a vallásüldözés, de nem éppen a lényege.

Mások szerint a szabadkőművesség, ha nem is jótékonykodás és filantropikus intézmény, mégis lényegében nem egyéb, mint a haladásnak egyik lendítőkereke, amennyiben olyan emberek közös tevékenységének iránítója, akik minden egyházi vagy nemzeti hagyománykultustól függetlenül, minden előítélet-től megkötötlenül igyekeznek előbbrevinni az emberi és társadalmi fejlődést. Ebben a felfogásban a szabadkőművesség inkább csak indirekte volna ellensége a vallásnak és az Egyháznak, amennyiben ezekben, főleg természetesen a legerősebb és legszorosabban fejelemzett katolikus Egyházban, kellemtelen és bémító akadékoskodót, törekvéseinek merev ellenzőjét és gátolóját ismeri fel.

Egy harmadik felfogás szerint végül a szabadkőművességnek egyáltalán nem elvek teszik a velejét, nem a progresszív, vagy felvilágosult, vagy radikális törekvések, — ezek egyszerűen kulisszák, — hanem sokkal inkább a csatlakozók magánérdeke. E felfogás szerint a páholy közönséges érdekszövetkezet, egy közkereseti társaság leplező neve, amelyben a lényeg az, hogy a tagok egymást tűzön-vízen

keresztül pártfogolják, egymás előhaladását a többi polgártárs és a közösség rovására titkon és következetesen támogatják, a kölcsönös érdeke alapján s szépen kicsirkalmazott jelszavak: „testvériség” stb. céjére alatt. Ennek a felfogásnak helyességét látszik bizonyítani az a senkitől soha kétségbe nem vont tény, hogy a páholytestvérek egymás előmenetelét csakugyan mindig és mindenütt a legridegebb kizárólagossággal támogatták, annyira, hogy ahol ők uralmon voltak, más alig gondolhattott érvényesülésre és előmenetelre, mint ők és a pártbíveik. Hány egyébként derék keresztény ember panaszkodott náunk is, amikor a neve a

nemzeti ébredés idejében benne szerepelt a Barosay-féle leplező szabadkőműves-névsorokban, hogy hiszen ő merő kényszerűségből, hallatlan fenyegetések és csalogatások hatása alatt csatlakozott a szabadkőművességhez, mert különben sohasem jutott volna előre, esetleg a kenyérét veszítette volna!

Melyik az igaz és helyes e felfogások között? Mi azt hosszú, valamennyi helyes és valamennyinek a szintézise teszi ki a szabadkőművesség lényegét.

Cui bono? . . .

Már most kinek s minek érdeke, hogy egy ilyen, bármely oldalról nézzük, gyanus és sötét jellegű szervezkedés Magyarországon új életre támadjon?

Szükség van-e olyan intézményre, amelynek ha nem is egyetlen és legfőbb törekvése az antikrisztianizmus uralomrajuttatása, de mindenesetre egyik főcélja a vallás, névleg a keresztény vallás elleni harc? Mert hogy Magyarországon csakugyan mindig ez volt az egyik főcél, arra nézve a „Kelet” s a többi szabadkőműves kiadványok teljességgel nem hagynak kétséget.

Hiába mondják, hogy ők nem a vallás, hanem csak az Egyház s a „klerikalizmus” ellen harcolnak. Mert először is klerikalizmus Magyarországon abban az értelemben, hogy a papság lenne az állami és társadalmi, vagy éppen a gazdasági életnek a diktátora, nincsen és el sem képzelhető. Ha már túltengő felekezeti hatalomról kell beszélnünk, sokkal inkább lehetne szó pl. zsidó gazdasági túltengésről, esetleg protestáns túltengésről, de katolikus egyházi túltengésről Magyarországon, azt hiszem, a középkor óta beszélni egyáltalán nem lehet.

Ami pedig a „vallás” és az „Egyház” közötti erőszakolt megkülönböztetést illeti, az merő játék a szavakkal. Eppen olyan, mintha valaki azt mondaná, hogy ő nem antimilitarista, csak éppen a hadsereget szeretné szétzúllasztani; nem antikapitalista, csak éppen a kapitalizmus intézményeit akarja légherópi-teni. Aki az Egyház ellen küzd, az a vallás ellen küzd; ebben felnőtt emberek közt nem lehet véleménykülönbség.

Vagy talán, mint a haladás megkötetlen, hagyományoktól, nemzeti, erkölcsi és vallási előítéletektől gátolatlan előmozdítója van szükség a szabadkőművességre? Aki ezt állítaná, máris bevallná, hogy tehát a vallási, erkölcsi elveknek és nemzeti hagyományoknak a gyengítésén kíván dolgozni. Lehetnek ezek közt az elvek és hagyományok közt hamisak, idejüket multak, értéktelenek; ekkor azonban

Eljegyzés a dán királyi házban.

A dán király unokahuga, a 22 éves Alexandrine-Louise hercegnő, Berlinben, az olimpiai játékok alatt ismerkedett meg a 32 éves Castell-Castell Lipót német gróffal. A fiatalok most a dán király beleegyezésével megkötötték az eljegyzést. Képünk a jegyespárt ábrázolja. (balra) a menyasszony szüleinek, a dán hercegnek és feleségének, Helena hercegnőnek, valamint a menyasszony legidősebb nővérének, Teodora hercegnőnek társaságában.

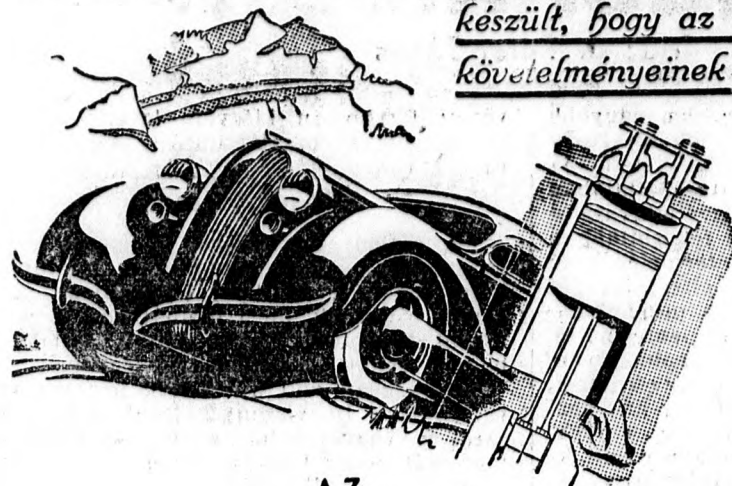
tessék nyíltan hadakozni ellenük, kimutatni a téves voltukat. Semmi szükség bujkálásra, összeesküvésszerű aknamunkára, titkos machinációikra. Tessék megmondani nyíltan, mi az, ami az u. n. vallási, erkölcsi, vagy nemzeti hagyományokban nem tetszik s nem megfelelő. De suttymban konspirálni a nemzet vagy az Egyház intézményei ellen, azon a címen, hogy azok elavultak és progresszióellenesek: sőtét lelkiismeretre és rejtett, mert rejténivaló törekvésekre vall.

Marad a szabadkőmives „testvériség” érdeke. Kinek az érdeke ez? Egyeseké, a többiekkel szemben, a többieknek kárára. Van-e joga bárkinek titkos szövetséget alkotni abból a célból, hogy egy államban, egy társadalmi közösségben a zsiros és befolyásos állásokat, mind vagy túlnyomórészt csak a maga érdekszövetségei, cinkostársai számára foglalja le? Hogy az állami és gazdasági, társadalmi és kulturális életet egy összeesküvő társaság titkos portyázóterületének, vadászbirtokának tekintse? Kirekesztve, háttérbe szorítva a többieket, esetleg sokkal érdemesebbeket és értékesebbeket, akiknek azonban elvi és esetleg lelkiismereti aggályaik vannak az ilyen önző és jogtalan tömörüléssel, egy ilyen erősen vallásellenes és nemzetellenes szövetkezéssel szemben? Mi más ez, mint állam az államban? Sőt még ennél is rosszabb: rablőszövetkezet az államban? Az ilyen titkos érdekszövetkezés még akkor is bűnös és közjéellenes, ha jobboldali elvekkkel indul; hát még, ha egyenesen vallás- és nemzetellenes elveket vall!

Mikor az olasz nemzeti mozgalom a szabadkőmivességet eltiltotta, egy könyv jelent meg egy volt olasz szabadkőmives szenátor tollából, aki szintén azt vallja, hogy annakidején merő kényszerítésből, kenyerre és karrierre féltésből csatlakozott a sötét szövetséghez. Ebben a könyvben az író rámutat arra a veszélyre, amely az államot fenyegeti abban a pillanatban, mielőtt titkos társaságok által engedni behálózta a közéletet. Feltűnő mondanivalója, hány esetben voltak már olasz bírói ítéletek is szerfölött gyanúsak, amikor szabadkőmives bíró ítélezett szabadkőmives vádlott vagy pereskedő fölött! És feltűnő volt, írja tovább, hogy még a hadseregben sem az volt már a döntő szempont, hogy ki a jobb katona, képzetesebb tiszt, feddhetetlenebb és hazafiasabb karakter, hanem egyszerűen az, hogy valaki a titkos társulatokhoz tartozott-e vagy sem! Olaszország belső megszilárdulásának első lépése a titkos társulatok betiltása volt.

Magyarországon a páholyok tevékenységének s összetételének egyik legszembetűnőbb vonása mindig a zsidók aránytalanul nagy térfoglalása volt a szabadkőmives mozgalmakban. Nemcsak számszerűség tekintetében vezettek a zsidók a páholyokban (nagyon kevés kivétellel), hanem irányítás, eszmeadás, tónus

Ha azt akarja, hogy a,
TELJESÍTŐKÉPESSÉG LEGMAGASABB FOKÁT érje el, úgy olyan benzint kell használnia, amely speciálisan arra készült, hogy az 1936-os típusú gépek követelményeinek megfelelően.

AZ ETHYL KÉK BENZIN

antidetónás üzemanyag — a meredek lejtőket könnyebb venni, a sebességváltás gyorsabb és ami a legfőbb, a cilinderekben csökkenti a lökéseket, miáltal megakadályozza a motor kopását.

- Mindezen előnyök dacára az Ethyl kék benzint **OLCSÓBB, MERT TÖBB KILOMÉTER AD LITERENKÉNT.**
- Kiváló minőségű, rendkívül gazdaságos, az Ethyl kék benzint minden autósna elnyben kellene részesítenie. Kapható az „Unirea” tankállomásain.

ÉRDEKLI ÖNT az Ethyl kék Benzint tudományos értéke? Kérje az „Unirea” bármelyik tankállomásán illusztrált füzetlécet, vagy írjon az „Unirea” társaságnak, Str. Gen. Berthelot 90, București.

ETHYL KÉK BENZIN
 1936 ÜZEMANYAGA

A szabadkőmivesség és a zsidók

A zsidóság szerepe pedig a szabadkőmivességben belülről a legtipikusabban szerencsétlenül volt. A zsidóságnak amugy is egyik leggyakrabban mutatkozó s a saját szempontjából is legtragikusabb vonása a túlságos mohóság, amely nem éri be szerényebb sikerekkel, hanem azonnal az egész világot be szeretné kapni maga elé szeretné fektetni. A háború előtti idők liberálisizmusának európai arányokra a magyarországi zsidóságot egészen váratlan és

és stílus szempontjából is. Ha páholymenterülést szívesen toltak is előtérbe keresztény embereket, az igazi spiritus rectorok javarészt az ő soraikból kerültek ki.

szinte határtalan érvényesülési lehetőségekhez juttatta. Érthető, hogy az emancipáció óta magához ocsudott zsidóság szívesen és bőven élt is ezekkel a lehetőségekkel. De az már igen nagy hiba volt, még pedig nemcsak a nemzet egyetemes érdeke, hanem magának a zsidóságnak igazi érdeke ellen is, hogy a zsidóságnak egy része valósággal örült és fékevesztett mohóságot tanusított a hatalom és érvényesülés mindenoldalú kímálkozó lehetősége iránt. Ennek a mohó érvényesülési vágyának egyik kitűnő eszközeül kiálkozott a szabadkőmivesség. A páholyokban ez a világhódításra és zsákmányra vágyó militáns zsidóság mindent megtalált, ami a szekerét előrelendíthette: keresztényellenességet, etnikai megkötöttséget, politikai hatalmat, bizonyos gyűlölet sőt különösen is feszélyező nemzeti és társadalmi hagyományoknak a hetyke félrelökését és főleg: az egyéni és gazdasági érvényesülés letráján őt buzgón s sunyin támogató vakolótársak konspirációját a társadalomnak és közéletnek ugyszólván minden ágából.

gazdasági honfoglalás konok mohóságával a legveszesebb viharfelhőket tornyosítja nemcsak a maga feje fölé, hanem az egész magyar zsidóság feje fölé. A hosszas provokálás csak látványlag maradt a keresztény társadalom részéről visszhang nélkül s később a zsidóság egészségének keleltt keservesen megfizetnie azért, amit egyes tulhagos és tulfalánk képviselői vétettek az ország nemzeti, erkölcsi és vallási érdekei ellen.

Kérdjük szeretettel: érdeke-e a magyar zsidóságnak, hogy ez a provokálás és a ráundó esetleges újabb válaszáadás megint megismétlődjék? Amikor a németországi helyzet szintén fokozott óvatosságra és szerénységre indíthatná a gondolkozni tudókat?

Ha valakinek, azt hisszük, a magyar zsidóságnak volna legsürgősebb érdeke, hogy mindent elkövessen a szabadkőmivesség újjáélesztésének esztelen, céltalan és reménytelen terve ellen. Aki ma, esetleg külföldi szabadkőmives összeköttetéseknek bűnös fölhasználásával, a magyar hatóságoktól mintegy ki akarná kényszeríteni egy ilyen rovottmultu, haza- és vallásellenes szervezetnek a felélesztését, az majd magára vessen a következményekért. Mert ezzel a törekvésével nemcsak súlyosan hazafiatlan cselekedetet követne el, hanem bizton számíthatna arra is, hogy a magát többé guzsbakötni és kiuzsoráztatni nem engedő keresztény magyar társadalom ismét tudni fogja vele és cinkostársaival szemben a köteleességét.

A katonai előképző tanfolyam kiadománye. Az oradeai PP. alfelügyelősége közli a katonai előképzésben levő ifjakkal, hogy Oradeán szeptember tizenötödike után megkezdődnek a gyakorlatok. Az iskolai alközpontok (subcentre scolare) legelső ülése szeptember 18-án, pénteken s a nem-iskolai alközpontok (subcentre nescolare) első ülése szeptember 20-án, vasárnap lesz.

FALUSI ESTI KÉP

Itt ülök egy falusi kis padon,
 a tücskök csiripelését hallgatom.

Most köszöntek el a napsugarak;
 cimerengnek az esti csend alatt:

Milyen szép a falusi esti kép!
 A kertben kinyílnak az estikék.

Lemosolyog a toronyról a hold,
 a fák lombja kis házakra hajolt.

Haza jönnek a fáradt emberek,
 feltűnnek a kis csillag-szekerek.

A szomszédban öregek diskurálnak
 meghányják-vetik baját a világnak.

Denevér csapong a házak körül,
 Szegény ember
 a holnapi új munkának örül.

SARKA LAJOS.

KESZTHELY az olimpiai fáklya fényében

Csik Ferenc világbajnok lényes fogadtatása

Csűrös Emilia, lapunk belső munkatársa, történetesen a Balatonon nyaral és Keszthelyen szemtanúja volt Csik Ferenc olimpiakon hazaérkezésének. Onnan küldi ezt az érdekes, szép riportot. Csik fogadtatásáról és a világbajnok édesanyjáról aki, mint a cikkből megtudjuk, a harctéren, mint ápolónő attól a srappellettől súlyosan megsebesült, amely a férjét megölte. Csűrös az interjú után tovább utazott és így nem tudhatta meg, azóta Keszthely elhatározta, hogy mint a régi görögök, megmintáztatja Csik Ferenc szobrát.

Keszthely. Kánikulai napverésben rohog a gyorsvonat Keszthely felé. A világból kikapcsolódó nyaralók merész könnyelműségével utazom a Balaton fővárosába. Utamnak kettős célja van: rokonlátogatás és a japánokat kétszer is legyőző Csik Ferenc olimpiakon édesanyját felkeresni.

Itt a Balaton mellett egy héten egyszer veszek újságot a kezembe — és abból is megtudom, hogy a világhírű olimpiai uszóbajnok édesanyja Keszthelyen lakik. Gyertünk hát Keszthelyre! De gyorsan! A legelső vonattal!

A Balaton tündéri kék, — olyan nagy igyekezettel utánozza a tengert, mint mostanában minden kisfiú, aki néhány tempót úszni tud: Csik Ferencet.

— Csak otthon találjam! — vág hirtelen agyamba az aggodalom. — Jaj! Csak otthon lenne!

Ettől az aggodalomtól hirtelen elborul a kedvem. Kár lenne, ha nem találnám otthon Csik Ferenc édesanyját...

Nincs otthon!

Balatonszentgyörgyön kinézek az ablakon. Ötven fényképezőgépet szegeznek a fülkém ablakának. Nagy tömeg. Fehér virágsokrok... Gyanus tünetek...

Kihajolok az ablakon. Hát igen! Csik Ferenc édesanyja jelen pillanatban minczen Keszthelyen. Jelen pillanatban a mellettem levő fülké ablakában mosolyog a balatonszentgyörgyi ifjúság vezetője. Mellette áll vitéz dr Csik László főorvos és „Ferkó”, az olimpiai világbajnok. Mert Csik Ferenc, akinek nevét a világ minden szögletébe szétröpítette a világhír — az édesanyja mellett most is olyan szeliden mosolygó kisfiú, mint amilyen egyéves korában volt, mikor édesapja a világháború fergetegében bevonult a hősi halottak hadosztályába.

Nem zavarom az ünneplést. Csak mikor a vonat megindul, — a Csik család meleg kézszorítással búcsúzik el a balatonszentgyörgyi állomásfőnöktől, mint kedves ismerőstől — indulok a fülkék felé. Csik Ferencet színes és vidám leánycsapat fogja körül a folyosón. — én meg az édesanyjával kötök ismeretséget. Sötétszöke haján játékosan táncol a napsugár, édesszép arcát, kék szemét a boldogság aranyozza. Bemutatja fivéré, vitéz dr Csik Lászlót, aki a budapesti Podmaniczky utcai MÁV-kórház főorvosa és Csik Ferenc nevelőapja. Most hazakíséri őket Keszthelyre. Özevgy Lengvári Ferencné, a világbajnok édesanyja szívesen felelget a kérdéseimre. Megható és kedves eseményeket mond el fia gyermekkoráról.

Gyermekkori aranykavicsok

Hetek óta tele van minden újság Csik Ferenc képeivel, nyilatkozataival. Oldalakat töltenek meg a vele folytatott beszélgetések. Én úgy érzem, hogy ezek a bájos apróságok, amiket édesanyja mond el nekem a rohogó vonaton, ézintébb fényképet adják a világhírű uszóbajnoknak.

A világháborúban árvaságra jutott három fiúcska közül Ferkó a középső volt és akkor egy éves. Édesanyjuk nem vette tudomásul a kegyetlen csapást, amely rájuk szakadt, — legalább is olyan értelemben nem, hogy: „Apuka nincs többé!” Édesapa nevét százszor is elemlegették naponta és mindig jó fiúknak kellett lenniük, mert „Apuka a mennyországból néz minket...”

Ötéves korában elvitték Ferkót az operába. „Jancsi és Juliskét” adták. Mikor a két gyerek elalszik és pazar rendezéssel eléjük táru a

mennyország, Ferkó nagy karikára nyitotta égiszínkéek szemét. Sok-sok lépcső vezetett felé, minden lépcső szélén két-két angyal állott, fent Gábor arkangyal.

— Mi ez anyukám?

— A mennyország.

Ferkó izgatottan nézte, nézte, fészkelődött a helyén, aztán szomorúan mondta:

— De nem látom az apukámat!

Máskor az történt, hogy anyukának el kellett utaznia három napra. Az első két nap hosszú volt, de a harmadik sehogy sem akart eltelni. Végül Jolán néni — édesanyja huga.

TEMETŐNÉL VITT AZ UTAM

Temetőnél vitt az utam és egy percre befordultam.

Régen láttam Apám sírját, hisz dolgom volt, nem érttem rá.

Nem értem rá, csak rohantam, s mennyi széptől elmaradtam.

Jött a tavasz — és megy a nyár, én csak járom a bolondját.

Hívogat az árnyas erdő, a pázsit, a pihentető,

Integtetnek a virágok, s én disztelen csak itállok,

Kisgyermekem úgy marasztal, — most nem lehet szivecském: majd.

Rám süt ezer csillag szeme, szerető szívek melege.

Milyen szép is a máhzzongás, e csönd, e ébren-álmodás.

S nem érek rá megállni, kicsit magamba szállani,

csodák előtt elámulni... Csak fásulni, elfásulni,

a jövődöbe révülni, s gyakran haláláramúlni...

De egy sír, egy néma sír van itt, s ez olykor-olykor megállít.

SARKÖZY GERŐ.

aki távollétében vigyázott a gyerekekre, — egyébként Csik Jolán ismertnevű festőművész-nő, — így vigasztalta meg a kisfiút:

— Nézd az órát és ha a kismutató a hatosra, a nagy a tizenkettőre ér, otthon lesz anyuka.

Ferkó sokáig nézte a mutatókat, de azok csökönyösen egy helyben állottak. Végül is elfogyott a kisfiú türelme:

— Jolánnéni, vegyél egy botot és told azt a nagymutató a tizenkettőre, — hadd jöjjön már anyuka!

Testvéreivel szemben mindig olyan gondos, anyáskodó „kisöreg” volt. Nemcsak a kisebbeket, hanem a nála nagyobbakat is féltette és ha uttesten haladtak át, szorosan fogta mind a kettő kezét. Talán a kicsi korukban rájuk szakadt árvaság miatt fejlődött olyan erőssé náluk a családi összetartás, olyan meghatónan kedvessé, az egymás féltése, becézése.

A jeles tanuló

Az iskolában Csik Ferenc jó tanuló volt. Családja ősrégi katolikus család, székely eredetű. — vitéz dr Csik László közlése szerint sok „Zakariás”, „Majzes” vezetéknevű rokonuk van ma is Ciuc megyében. Csik Ferenc a premontrai gimnáziumba járt, ott is érettségizett. Tanárai, osztálytársai jogos büszkeséggel és szeretettel üdvözölték nagy sikereit alkalomával. Az egyetlen is kitűnően haladt. Bizonyítja ezt az is, hogy huszonnégy éves korában már ügynevezett „cseledtkönyves” orvos a nagybátyja és nevelőapja vezetése alatt álló

MÁV-kórházban. A lelkiismeretes tanulása mellett volt ideje arra is, hogy úgy mellé esszen világhírt és világbajnokságot szerezzen.

Főorvos nagybátyja annakidején azért fogadta örökbe Lengvári Ferencet, akiből így lett Csik Ferenc, — hogy legyen kire szállania a vitézi címnek és bizonydra a családi vagyonnak is. A deressedő szakállu, javakorában levő rendkívül rokonszenves főorvos ragyogó szemmel néz gyámfiára, mikor mondja:

— Igen, akkor azért fogadtam örökbe Ferkót, a húgom fiát. Most már vannak újabb Csik fiúcskák is... Ezek már nagyra nőttek, — azok még egészen kicsikéek, de mindegyik világbajnok akar lenni!...

Az „ezek” alatt Csik Ferenc bátyját és öccsét kell érteni, akik szintén kitűnő versenyzők.

Megáll a vonat. Gyorsan megegyezünk még abban, hogy délután néhány felvételt csinálók róluk, családi körben — és elválnunk.

„Büszkeséggel! Szeretettel! Hálával!”

Akik ezen a napon, ezzel a vonattal érkeztek Keszthelyre, — nagyon csalódtak, ha azt hitték, hogy „megérkezünk és bemegyünk a városba”. Erről szó sem lehetett. Nemcsak a perront árasztották el az emberek, hanem az állomás túlsó felén a Helikoni-liget évszázados öreg fáijig ezer meg ezer ember hullámzott a téren. Zenekarok, énekkarok, testületileg az összes iskolák, árvalányhajás cserkészek felvirágozott, ünnepi csoportja várta Csik Ferencet. A vasuti kocsi ajtajától szőnyegterítettek eléje a gyönyörűen feldíszített emelvényig és virágcsót hintettek reá.

Keszthelynek a mai viruló idegenforgalma mögött rejtőző hatalmas történelmi múltja — óriási lángot vetett. Ennek a lángnak a fényében állott sok-sok ezer ember fölé emelve az a szerényen mosolygó huszonkétéves fiú és mintha azt kérdezte volna:

— Hát ilyen nagyon tudtok szeretni?

Aztán megszólalt a zenekar, virágsokrok, koszorúk hullottak a lába elé, beszédek hangzottak el és Keszthely női társadalmának képviselői sem hiányoztak a volt iskolatársak, a városbíró, a premontrai gimnázium igazgatója, a különféle egyesületek képviselői és a többi szónok közül.

Végül megindult a menet. Legelől a motorkerékpáros egyesület tagjai haladtak motorkerékpáron, utánuk a különféle iskolák, egyesületek oszlopai, végül Fesztölich herceg díszhíntóján Csik Ferenc. Mellette jobbról-balról Keszthely vezető társaságából a két legszebb fiatal leány, fehér ruhában. Szemben velük a kis ülésen az a fekete márványlapon nyugvó ezüst koszorú, melyet az állomás előtti fogadtatásnál dr Gárdonyi városbíró nyújtott át. A márványlapon ez az aranybetűs felírás áll:

„Büszkeséggel! Szeretettel! Hálával!
Berlin 1936. aug. 9. Keszthely 1936. aug. 25.
Csik Ferenc világbajnoknak
Keszthely város közönsége.”

A másik kocsi a város díszhíntója. Benne özv. Lengvári Ferencné, a világbajnok édesanyja ül, mellette vitéz dr Csik László. Szemben velük a kis ülésen dr Gárdonyi városbíró. A második városi díszhíntóban Csik Jolán festőművész-nő, a világbajnok nagynénje ül óriási fehér virágsokrokkal, sötétlila díszruhában, mellette Csik Ferenc ezüsthaju, mosolygó nagymamája, akinek malomkeréknagyságu piros szegfűcsokrot helyezett ölébe a figyelmes rendezőség.

Szünni nem akaró lelkesedésben, virágcsobben, lassan haladt a menet Csik Ferenc Kossuth Lajos utcai lakóházáig. Minden ablakból szőnyegek, virágok, mosolygó arcok, az uttest mentén hatalmas embertömeg állotta végig a sorfalat. A ház kapuja zöld lomb és virágdíszben várja az olimpiai hőst, akít itt újabb szónoklatokkal, koszorúkkal és virágsokrokkal ünnepeltek. Megható volt a Randler intézet növendékeinek sorfala, akik az intézet előtt, díszruhában, virágokkal várták városuk világhírű fiát, — a kislányok mögött pedig mint az őrangyalok, úgy állottak a fehér vászonkalapos, írgalmas nővérek. Ők is kivették részüket az általános ünneplésből.

Ujabb félórás üdvözlések után Csik Ferenc családjával végül felvonulhatott elsőemeleti lakásába, ahol kipihenhette a világhírnévvél járó fáradalmak egy részét.

Keszthelyen pedig ezen a napon mindenkinek jó kedve volt. Az olimpiai dicsőség fényének ragyogása ma lobogott fel igazán a Balaton fővárosában. Ezen a napon mindenki úgy érezte, hogy egy kis része van Csik Ferenc olimpiai bajnokságában. Az ő hazaérkezésével fellángolt Keszthelyen az egymás iránti szere-

tet, megértés, megbecsülés, — a hála és a büszkeség olimpiai fátyla is.

Aki pedig távoli vidékről való, szívbéli örömmel csodálhatta meg azt a gyönyörű, családi összeforrottságot, amellyel dr. Gárdonyi városbíró városa nevében külön-külön megköszönte az édesanyának, a nevelőapának és a nagyszülőknek azt, hogy olyan fiút neveltek, aki ezt a nagy dicsőséget meg tudta szerezni fájának, nemzetének, városának, családjának. A keszthelyi olimpiai fátyla tündöklő fénye, ezeken a szavakon keresztül ragyogott a legszebben.

Nemcsak az édesapja volt „hős” Csik Ferencnek, hanem az édesanyja is az

Délután öt órakor már újra talpon volt a déli másfélórás üdvözlésektől kimerült család. Az izléssel, jó móddal berendezett elsőemeleti nagy lakás minden zugát betölti az örvendező rokonság.

Könyörtelenül beállítunk a fényképezőgéppel. Kedves marasztalás, magyaros vendégszeretet, — de hát az utolsó vonat is indul nemsokára — sietünk kell a fényképezéssel.

Amint lehaladunk a lépcsőn, észreveszek valamit. Csik Ferenc édesanyja bicog. Alig észrevehetően, de lépéseinek ritmusa mégis csonka. Egy pillanatra megállok és ha nem lenne olyan édesen üde, fiatal az arca, szeretném megcsókolni a kezét. Mert ismerem járása megcsónkult ritmusának történelmét. Elmondják a keszthelyiek, hogy Lengvári Ferencné jobban szerette a férjét, mint más asszonyok. Akkor sem tudott elválni tőle, mikor annak a harctérre kellett mennie. *Vele ment, mint ápolónő. A frontra. Aztán az a srappell, amely a férjét megölte, őt a feleséget is súlyosan megsebesítette. Félháza áldozatul esett hűséges szeretetének.* Így mondják... ezt beszélik a keszthelyiek... Tőle magától ilyesmit megkérdezni lehetetlen, hiszen vannak örökké vérző sebek, amelyeket érinteni illetlen dolog. Csak elgondolkozva lépegetek mellette a lépcsőn lefelé és gyöngéd szeretettel simogatom meg a felém nyújtott kezét.

Az olimpiai tölgyfa

Lent az udvaron őszi virágok kedves csoportjában, őszleji szelíd napfényben fényképezünk. Középre Csik Ferencet állítjuk, mellette édesanyja és nevelőapja. A világbajnok fél fejjel emelkedik fölülük. Nagy fiú, — a családi környezetben is. És jókedvű.

Szándékosan nem vallatom a terveiről, meg arról, hogy volt, mint volt, hiszen ez elég sokszor és elég sokan kérdezték. Minden újság mindent tud róla. En csak annyit mondom neki, amíg összecsumok a fényképezőgépet:

— Készen vagyunk!

Elmosolyodik:

— Es nem is fájt! — mondja.

Hát igen, mert Csik Ferenc, ha kipihente egy kicsit a világbajnokságot, megint orvos lesz. Orvos, akinek a fájdalom éppen olyan eleme, mint az uszóbajnoknak a víz. Ugy képelem, ez a kedves, szelíd mosolygása, halkszavú, csöndes modora a betegek ágya mellett épp olyan rokonszenves és teszük őt, akár csak a virágfüzérekkel díszített emelvényen.

Elbűsösünk. Engem a vonatom sürget. A világbajnokot, — hát igen, — őt a keszthelyi kislányok várják a balatoni „Sziget-Uszoda”-ban. Hiszen már elég régóta hiányzik közülük...

Aztán ugyem maradhat sokáig itthon. Kassára hívták, Pozsonyba — és neki mennie kell. Ez velejár a világbajnoksággal. Node: stop! Ez már „interjú” lenne, — amit minden más lap is tud.

Még valamit, amit mások nem tudnak. Keszthelynek van egy olimpiai bánata is. Csik Ferenc nem Keszthelyen ülteti el az olimpiai tölgyfát, — hanem szülőfárasában Kaposváron, ahová a napokban utazik át. Keszthely sóhaját egyet és megelégszik a helikoni fákkal, meg azzal, hogy Csik Ferenc ha kinéz a szobája ablakán, mégis csak Keszthely főutcájának mondja:

— De jó is itthon!

Az augusztusvégi nap úgy lánkol a Balaton tulsó partján meredező hegyek élén, mint egy égből gyujtott óriási olimpiai fátyla, amelynek lobogására bizonyára a világháborúban elesett édesapák örököndnek katonás sorrendben. Zakatol a vonat, visszanezék Keszthelyre. Gyöngyházzsínű fátylak terjengenek föllette és én állva tisztelgek előtte mindaddig, míg a nap-fátyla utolsó lobogása is eltűnik a Szigliget cukorsüveg alakú hegyesücska mögött.

Csűrös Emília

A Csákyak őstornya a Timis partján

Amikor a császáriak török felügyelet mellett lerombolták az évszázados várkastélyt, de meg-

hagyták a ciacovai tornyot. — Viztartály került most a tetejére, amely szökőkutat és strandfürdőt fog táplálni a községben

Timisoara. Sajat tud. Magas, masszív őrtorony vigyáz századok óta a Timis vidékén. Messziről látható, mintegy óriási figyelmeztető ujj, amely „megállj”-t parancsol, de párkányos oromzatáról is messzire elláthatni. Ugy és annak is építették hajdanában: a vigyázó torony vigyázó őrsége éber szemmel kísérhetett mindent. A folyó tekervényes parti mellékén, majd délfelé a verseci hegyormon székelő várig s az ellenkező irányban a timisoarai ingovány-várig. Es felharsontak az alabárdos őr kurtjének érc-hangjai... Régen volt az. Régen, amikor nem állt még olyan egymagában a vigyázó őrtorony. Amikor még büszke várkastély tapadt hozzá s azt híres-neves nemzetség uralta. Amikor volt is miért vigyázni és oly más volt arrafelé minden. Szövevényes, ágas-bogas összeviasszaságban minden oldalról körülsimogatta a folyó a várkastélyt meg a tornyot — az volt csak még a világ! Amikor odafönn, a vigyázó tornyon észre is vették, amire vigyázni kellett: idegen, török had gyűlt és vonult fel nagy rokonságban, de aztán ott, a torony és a kastély falai alatt csoportot össze a törökkel a daliás had, amely eszeveszett futásba is kergette a jövevényeket. S a boltíves őrszobákból a falakra sereglett a várőrség és szintén beleszólt a küzdelembe. Régen volt az: azóta... azóta már a jövevény török is uralta, annak vigyázott a masszív, magas őrtorony. Azóta újra elvonult a török — ez is már régen volt — de tán régi vereségeiért kívánt bosszút állani, amikor az erőd halálát kívánta. És — eltűnt a várkastély a torony mellől. Azóta még a Timis is eltűnt mellőle, minden oldalról és tövében új élet virult fel.

A magános őrtorony ez a banati Ciacovan. Régi századok ittelejtett ódon emléke, érdekes és megilletődésre készítet — de minek sem vették a hasznát. A tövében a Timis kanyargó vize helyett zsvajgott, kergetőzött az élet, amely tulságosan önmagával volt elfoglalva. Új századok élete. Nem ért sokat rá, felfigyelni az ittelejtett torony álmódosására... amignem elérünk a mához. Mindenkinek és mindennek legyen meg a maga hasznos szerepe, ez a követelmény és így, egyszeriben, az ódon tornyot is észrevették.

Es neki is hasznalhajtó szerepet szántak...

Az évszázados büszke ciacovai őrtoronyt, a

A rend „szigorú” őre Spanyolországban.

A madridi kormány uralma alatt álló területeken fölfegyverzett asszonyok látják el a rendőri szolgálatot. A képünkön látható mezit-lábas marxista nő, fegyverrel kezében, felül-vizsgálja egy gépkocsi utasainak igazolványait a ravalmorali országúton.

maga párkányos oromzatával be fogták a mai ember szolgálatába. A Máról lévén szó, csakis valami technikai kombinációba vehették: és így is van. Amolyan víztoronyféle lesz a Csákyak ősi fészkeinek emlékébe megmaradt hatalmas őrtornya. Viztartályt szereltek fel a tetejére s az onnan lekerülő víz szökőkutat fog hajtani, a mai ember nagyobb boldogságára. Es két középületnek vízvezetékét is ellátja, meg aztán fürdőről is gondoskodik.

Hasznos dolgok mind, a mai mentalitás szerint egybekapcsolva a kellemessel.

Ősi nemzetség fészke helyén

A ciacovai toronyhoz hajdan Csákvár tartozott, amely az ősrégi Csák-nemzetség, a Csáky grófok őseinek fészke volt. Miután a család már régebben is birtokos volt a Timis mellékén, egyik neves tagja, Csáky Miklós, Bihar, Timis, Békés, Szolnok vármegyék főispánja, a Kunok bírája s utóbb 1403-tól 1426-ig Ardeal vajdája építette ezt a várkastélyt a történetírók adatai szerint 1390—1394 között. Egyideig királyi vár is volt, Zsigmond kívánságára, aki a török veszedelem láttán különösen a folyók közlekedési révei táján királyi őrséget akart tudni. Cserébe Adorjánt és Szalárdot kapták a Csákyak, Biharban. A várkastély falai alatt verte szét Marczaly Miklós, Timis főispánja, támogatva a vár őrsége által, a felvonuló török hadat, „oroszlán vekmerőséggel” s innen küldött török hadizászlót a királynak, megnyugtatóul. Csáky Miklós udvarában apródoskodott Hunyadi János. Es Mátyás kiályt egy Csáky tartotta keresztviz alá. A várkastély egyik örökös ura Csáky Miklós csanádi püspök volt, 1514-ben, akit Dózsa György karóhazuzott. Aztán a török veszedelem befészkelte magát itt is, másutt is. Sőt: itt még építkezett is. A kastély és a régi község közé új várost ékelt bele s ennek vagy tíz épülete mindmáiglan megmaradt: „a főterre nyíló oszlopos arkádokkal, árucarnokokkal, kettős ajtaju pincékkel, magas kerítésű szűk udvarokkal s azokkal kapcsolatban nyilvánvalóan régi háremházaikkal”. Ekkoriban a vár és a város Ruméliához tartozó kerületi székhely volt. S a Csákyak ősi fészket végülis halálra ítélte a muzlim. Megkötötték 1699-ben a károlovi békét, amelynek értelmében Timis-tartomány mindentűl a portáé, a nem a kezén lévő helyek átadandók, de előbb a császáriak tartoznak lerombolni a régebbi idő óta fennálló erődítményeket. Érezte már a török, ha az egész vidék a kezére is jut, nem tartós dolog az már. Minek kellenek akkor várak, amelyek esetleges újabb előretörésekor akadályai legyenek? Es miért ne rombolják azokat mások le, miért neki költségre vernie magát? A Csákyak ősi várának is a károlovi béke volt a halálos ítélete. Marsigli grófot, a tudós történeiszet és geográfus bízta meg a császári kormány a végrehajtásával. Az átadást meg is ejtette, de hóhérszerepre nem vállalkozott. A lebontás munkálatai elől kitért s így Oettingen gróf, az új megbízott császári mérnök-kari tiszték és katonák, valamint a vidékről felhajtott robotosok segítségével lerontatta Csákvárt is. Egetett téglákból épült szilárd bástyafalait, a tölgyfapalánkokat s a vizgátakat. 1701 nyarán és őszén történt ez s az erődből mindössze a vigyázó őrtorony maradt meg. Hogyan — ki tudja? Kíméletből-e, kegyelethől-e a régi emlékek iránt, vagy pedig mert a beállott tél akadályozta meg a további rombolást? A Csákyak ősi fészkeinek helyén a Csákyak idejéből így egyesegyedül ez a torony maradt meg emléknak.

Meglehetősen megcsonkítottan, de így is érdekes.

Kilenc és fél méter a szélessége s huszonkét méter magas. Kétféle vastag falal vannak,

de azokba belemarkoltak a századok és mély repedéseket vájtak bele. Hatemeletrnyi örszobáinak bolthajtásai már rég lerokkadtak, de ugy-látzók a múlt század végén, a tűzoltóság használatára gerendákkal pótolták. S azóta ezek is elkorhadtak.

A torony tartozékai hajdan földalatti alagutak. Az egyik állítólag a fenállt Ohad szomszédos várig vezetett. Ezek az alagutak is már csak nyomokban maradtak meg. Besüppedtek mindenfelé, sokhelyt pedig vízvezetőknek használták fel. Pedig hatalmas munka volt ez is. Két méter magas és egy méternél valamivel szélesebb földalatti folyosók.

És jött a Ma számító embere

A Csákyak ősi fészkeinek helyén pezseg Ciacova banati városka élete. Jött a Ma számító embere és megszabta a régi torony új rendeltetését. Mindenféle munkálatokat végeztek és végeznek most is.

Az árkaos török épületekkel tarkított fő-tér jobboldalán áll a községháza, előtte liget, mögötte a masszív, magas vigyázó torony. A parkban hősök-emlékműve, a park mellett pedig a megye-építette „Casa de ocrotire” amely a megyei liberálistárok volt elnökének, dr Avram Imbroane kultuszminiszteri államtitkárnak nevét viseli. Két és fél millióba került, a cíaco-val származású Keller Ferenc timișoari mű-építész műve. Az ó-toronyt már most azt a szerepet szánták, hogy úgy a megyei kórházat, mint pedig a községházat lássa el — jó ivó-vizvel. A két épület vízvezetékének víztornya lesz tehát a régi őrtorony s ezért a tetejére már fel is szerelték a körülbelül harminc köbméter űrtartalmu víztartályt. Ebből kapja majd a vizét a szökökút is, amelyet a ligetben felállítottak. Sőt népfürdő is lesz, ugyancsak abban a parkban. Nyitott népfürdő — strandfürdő, huszonöt méteres betonmedencével, kabinokkal s ennek munkálatai is megkezdődtek. S a liget-beli fürdő is a toronyból kapja majd vizét. Mindezeket a munkálatokat szintén Keller mű-építész vezeti.

A vízvezeték már megvan, de a víz még hiányzik. A kut, amelyből a szükséges vizet akarják nyerni, most készül, ugyancsak a községháza melletti parkban.

Asott, betonozott medence strandfürdőnek? Kút? Ciacovan, amelynek hajdani várkastélyát minden oldalról a Timis habjai mosták?

Már pedig így van. Ez a Ciacova ugyanis, mondják, eléggé „peches”. Mintha a balszerencse egyenesen üldöznék. Ma a Jebel-ciacovai szárnyonál révén kapcsolódik be a világot ösz-szekötő sínhálózatba. S úgy mondják, annakide-jén az volt az eredeti terv, hogy a timișoara-bazisai fővonal érintse Ciacovát. Azonban a la-kosság deputációjától, hogy ne hozzák a nyak-kukra a vasutat, mert a füst elronthatná a földjeik minőségét. Ki is kerülte a fővonal Ciacovát — „peche” volt. Később csak kérték kellett ide is vasutat s a községből végállomás lett.

Furcsán megjárták a Timissel is. A folyót, amely valaha közbefogta a kastélyerdőt, a Ti-mis-Bega Társulat annakidején elkanyarította a községtől. Tán azért, mert másfelé a víz lefo-lyására alkalmasabb lejtős talajt találtak. És így megesezt, hogy egy virágzó nagyközség elől elvitték a folyót, holott másutt mesterségesen vezetnek nagyhelyekre ilyet. Már annakidején is történtek ezért lépések, hogy Ciacovának ad-ják vissza a Timist s néhány évvel ezelőtt újra hasonló akciót indítottak. Eddig azonban nincs eredmény: csak a Timis egy holt ága található a régi víztorony közelében, eliszaposodott, egészségtelen vízzel. Így volt aztán kénytelen a Timis melléki hely medencét építeni fürdőnek és kutat ásni — azonban újabb „pech” adódott. Már százhusz méternyire hatoltak le a föld gyomrába, de még mindig nem találtak alkal-mas vizet. Akadt ugyan már forrás, de nem eléggé hővizű. A megnyugtató csak az, hogy Keller műépítész kijelentése szerint a talajviszo-nyok olyanok, hogy okvetlenül megtalálják a keresett vizet.

...Mindezen új dolgok mellett, miként száza-dok óta, áll ma is a Csákyak ősi fészkeinek vi-gyázó őrtornya...

Schiff Béla.

KERESZTREJT VÉNY

ROVATVEZETŐ: OSORÓS EMILIA.

33. (226.) szám.

Beküldte: Fazekas Sándor

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
15				16		17				18		19			
20			21			22	23	24		25		26			
		27				28			29		30				
31	32	33			34			35		36			37	38	
39				40				41					42		
43				44		45					46		47		
48			49		50		51			52		53		54	
		55			56			57		58					
59			60			61				62				63	64
		64				65		66	67				68		
69	70					71	72			73				74	
75					76					77				78	
79					80					81				82	
83				84		85				86				87	88
			89		90		91					92		93	
94	95	96				97				98				99	100
101						102				103	104			105	
						106									

Beküldendő sorok: Vizsz. 1., 8., 20., 94. Füg. 14., 20., 46. és 65.

Határidő: szeptember 11.

Vizszintes sorok:

1. Idézet a „Cigánybáró”-ból. 8. Híres szí-nész a maga korában. 15 Óvakodni kell tőle. 16 Ekezet nélkül német egyetemi város. 17 Óriás kígyó. 18 H-val magyar zeneszerző. 20 Operett-cím; hajdan nagy úr. 22 Ebben víz van. 25 Első három betű „járt” mássalhangzói, a többi ra-gadozó a macska családból. 27 Ekezet nélkül az arcunkat díszíti. 28 Női név is, férfinév is. 30 Német névelő. 31 Efh. 34 Tiltó szó. 35 Mutató szó tárgyesetben. 37 Testrés. 39 Ijed. 40 Első három betű mutató szó; a többi haló, ötödik szó-ba, idegen nyelven (fon.) 41. Német tanács (ré-gies helyesírással). 43 Politikai hitvallás. 45 A kötőt nyelvezet egyik faja; egy ekezet törlendő. 47 Ekezzel dunántúli folyó. 48 Cserépedény tö-rökül. 51 Á. á. á. 52 L-lel nagy baj a futball ka-puban. 53 Folytonosság hiányt javít. 55 Ha az összetett mássalhangzót megfordítjuk és egy ekezetet is teszünk — akkor szívesen hallgat-juk. 57 Ekezet-törléssel így is mondják a va-csorát. 59 Távolító szó. 60 Szülő. 61 Rádióban gyakori szó. 62 Szülő, becézve. 63 Kötészo. 64 Ige-kötő + kereskedő. 66 Az „l” kihagyásával cseh

A KIRÁLY ESTI SÉTÁJA

Isteni színjáték az esti égő ég, csak nekem, csak értem vonta el függőnyét a Diszletmester.

Üres a nézőtér: aranyért-ezüstért, álmokért-vágyakért rohant el szeriesztő n:l:ló ember.

Csak nekem látszanak: bujósít fátszanak sokszinű függőnyénél ezer angyalalak vén Napapóval..

Egyedül bolyongok aranyló szép dombok fénymezős oldalán és titkokat mondok fűnek és fának:

Enyém a világ, a fény, földi kincsem nincs, az Isten hívott meg mosolygó, kincsenincs holdus királynak.

MÉSZÁROS JÁNOS.

főispán. 69 Magas idegen katonai rang. 71 Be-tegség, kiejtés szerint. 73 O. O. K. + becézett édesapa. 75 Helyhatározó. 76 Első négy betű: fa-lánk; a többi k-val női név. 78 A közmondás szerint ez nem ember; de a valóságban az. 79 Időhatározó. 80 Báj. 81 Költészet. 82 Búcsúzás. 83 Cigányező. 85 Időmérés. 88 Vissza: rag. 89 Apaállat. 91 Szülő névelővel. 92 Sporteszköz. 94 Magyar virág (de Hollandia a hazája). 98 Könnyű lábhele. 101 Kofa. 102 Verne kapitánya. 103 A fizetésnek így is mondják jász nyelven 105 Német névelő. 106 Sokat beszél.

Függőleges sorok:

2 Rossz úton a kocsi teszi. 3 Költöző malar-hang. 4 Ekezzel két ellentétes szöveget köt össze. 5 Az íjjaszt így is lehet mondani. 6 Szarvasfajta. 7. I-vel szenvedés. 9 A farkas rokona. 10 Zsidó felebarátaink mondják rólunk. 11 Angol hossz-mérték. 12 Csend, nyugalom, idegen nyelven. 13 ...ubi. 14 Szaporítatlan munka. Közmondás. 19 Macskahang: mi... 20 Hiábaváó munka. 21 Orosz jármű ...jka. 23 Azt mondják, hogy a po-kolban is az. 24 Idézet a „Szultán”-ból. 26 Szám-név. 28 Futball műszó. 29 Nem tág. 32 „Fia” franciául. 33 Télen történi. 34 A gondolat kife-jezője. 36 Ekezet nélkül a hét vezér egyike. 37 Reped. 38 Hivatalból levélben érdeklődik. 41 U. O. 44 Ilyen gém is van. 46 Mackó úr unokaöce-cse. 49 Armálista van. 50 Nagyhatalmu pasa. 53 Olasz férfinév. 54 Vissza az első három betű szekéren gyakran látható; a többi időegység. 56 Ekezzel biztonsági szerkezet. 58 Német har-mat. 64 Béli ruhadarab. 65 Határozataról híres vármegye. 67 Z-vel maró irodalmi műfaj. 68 Délafrikai város (ekezet nélkül). 70 Ekezzel állampolgár kötelezettségei. 72 No, ez nem rossz. 74 Idegen leikész. 76 Ruha. 77 Jegyes. 84 Gyer-mekek és nagyon öregek eledele. 86 Rag. 87 Ma-lomi őrlési várn ürmértéke volt. 89 Gyermekek be-cenév. 90 Ekezet törlésekkel óvó figyelmztető. 92 Két ponttal régiesen: kehled. 93 Ekezet töl-léssel kúszó növény része. 95 Nem éppen rossz foglalkozás. 96 Házállat. 97 Rag. 98 Német meg-szólítás kiejtés szerint. 99 Nóta. 100 Ekezzel kertí szerszám. 103 Növény. 104 Édes.

A 32., 33. és 34. számú keresztrejtvények megfejtését egyszerre lehet beküldeni szeptem-ber 11-ig. Akkor közöljük mind a három rejt-vény helyes megfejtését, a megfejtők névsorát és a sorsolások eredményét.

SPORT

Magyarország, USA és Japán
a három úszónagyhatalom

Abe, a japánok vezetője szerint a legnagyobb csalódást Csik okozta nekik

Budapest, augusztus hó.

A vékony kis emberke, aki a japán úszóvilághírességek és úszócsodák Berlinben és Budapesten megtépedett babérkoszorúit igyekezett rendbehozni és takargatni, szóval Abe úr, a japán úszóvezér nagyon vigyázott Budapesten leadott sajtónyilatkozatainak szövegére és értelmezésére. Ejszaka, kellemes bankéthangulatban s még élvezetesebb szórakozási széria közben kissé felengedett az angolnál is hidegebb közönye. Melegsívű kis japán úr lett belőle. Már nem használta szinte unostuntig a refrénszerűen visszatérő dicséretet:

— Magyarország, USA és Japán a három úszónagyhatalom a világon.

Már szívesen beszélgetett a magyar úszóviszonyokról és elismerőleg bólogatott, amikor megtudta, hogy bizony Magyarországon még korántsem kötelező tantárgy az úszás a középiskolák tantervében, mint Japánban. És mégis! Őszinte lett Abe úr és ferde szemével ellentétben, egyenesen is válaszolt egy-egy kérdéssünkre. Például erre:

— Az olimpia előtt mely úszószámokat vették biztos japán zsákmánynak?

A kávéház asztalán egy cigarettadoboz háttalpiára a következő számokat írta fel:

100 m, 400 m, 1500 m, 200 mell és 4x200 staféta.

Tehát öt számot vett biztosra Japán. Öt úszó-aranyérmét könyvelt el magának már előre. Ezzel szemben? Mi történt? Abe magyarul:

— A 400 métert USA kaparította el az orrunk elől. Medical!

— Kellemetlen csalódás volt?

— Összehuzza pupilláit és eredeti japán mosolygós, sírós grimaszt vág:

— Nagyon! — mondja és kezével hadonászva kis köröket rajzol maga elé. Ugy lát-

szik, ez valami japán kifejezésmódja a kellemetlen érzésnek.

— Tehát — folytatjuk a megkezdett témát. — mégis megnyerték az 1500-at, a 200 mellett és a stafétát.

— De a legnagyobb számot elvesztettük! A 100 méteres gyorsúszást. A staféta előtt is legbiztosabb és legkedvesebb számunkat.

— Ez jobban fájt, mint a 400 elvesztése?

Abe úr lesütö a szemét és aztán egy pillanatra mulva újra felnéz:

— Berlinben a legnagyobb csalódást Csik okozta nekünk.

Amikor ezt mondja, akkor villog már a szeme. Körülnéz és meglátja Csik Ferencet éppen Yusa és Hamuro társaságában, amint egy ligeti mókán nagyokat nevetnek. Kissé megbékülve hozzáteszi:

— Nagyon nagy sportember Csik. A magyarok talán nem is tudják, nem is érzik ezt úgy át, mint a legyőzöttek.

— Mit gondol, — kérdezzük tovább, — Tokióban Yusa vissza fogja hódítani Japán részére a sprinthegemóniát?

— Yusa? — csodálkozik, — hol lesz már akkor Yusa és a többiek?

Széles lendülettel mutat maga elé, mint egy jelezve, hogy ezt az egész jelenlegi gárdát elsőprí Tokióig már az idő szele. Magyaráznai kezd:

— Új gyerekek nőnek addig a japán világból. Új Yusák és Arakik, meg Makinók. Te-lik a nagy japán rezervoárból. Ki maradt meg Berlinre a losangelesi japán gárdából? Hányan? Alig egy páran. Ki lesz ott a rajtnál a berliniekkel Tokióban? Még annyi sem. Azt hiszem, úgy látom. Majd meg fogják látni négy év múlva Tokióban az új japán úszógenerációt.

Majd meglátjuk.

Jólsikerült házitennisz-
versenyt rendezett az NSE

Augusztus 25. és 29. között rendezte meg az NSE szokásos évi házi tenniszversenyét. A férfi egyes bajnokságot ismét dr. Grosz Sándor szerezte meg, a női egyes pedig Liszka Manci. A háziverseny részletes eredményei egyébként a következők:

Férfi egyes I. oszt.: 1. Dr. Grosz Sándor, 2. Paál István, 3. Br. Gerliczy István és br. Lipthay Antal. Döntő: 6:0, 6:3.

Női egyes I. oszt.: 1. Liszka Manci, 2. Br. Gerliczy Mária, 3. Ocskay Eugénia és Papp Magda. Döntő: 6:4, 2:6, 6:3.

Férfi páros: 1. Dr. Grosz S.—Morway Gy. 2. Br. Gerliczy—Rimanóczy, 3. Paál I.—Paál G. és Klein Gy.—Elekcs. Döntő: 6:2, 6:3.

Női páros: 1. Liszka—Kakasné, 2. Br. Gerliczyné—Ocskay, 3. Papp M.—Papp F. és Kövér M.—Kövé I. Döntő: w. o.

Vegyes páros: 1. A döntőben vannak: dr. Grosz—Kövé I. és Paál I.—Papp F.

Férfi egyes II. oszt.: 1. Klein György, 2. Kasza Árpád, 3. Bartos Gyula és Morway György. Döntő: 6:4, 6:1.

Női egyes II. oszt.: A döntőbe van: Kakasné és Kövér Margit, Kövér Ilona és Brusztiné.

Férfi egyes ifjúsági: 1. Bartos Gyula, 2. Kakas István, 3. Constantinescu és Gremperger Sándor. Döntő: 6:1, 6:2.

Női egyes ifjúsági: 1. Bartos Csilla, 2. Gödényi Ella, 3. Hegedüs Baby és br. Gerliczy Ilona. Döntő: 6:4, 10:8.

Vegyes páros ifjúsági: 1. Bartos Gy. és Bartos Cs. 2. Kakas I. és Hegedüs B. 3. Constantinescu és Gorgos B. és Gremperger S. Csordás I. Döntő: 7:5, 6:3.

CAO—Crisana Oradeán. Vasárnap délután 5 órai kezdettel tartják meg az első nemzeti bajnoki mérkőzést a Károly-pályán. A két helyi csapat áll szembe egymással, hogy megküzdjön a két értékes bajnoki pontért. Mindegyik együttes erősen készül a rangadóra s új személyekkel igyekszik erősíteni csapatát. Az összeállítások így még ma sem ismeretesebbek és csak közvetlen a mérkőzés kezdete előtt jelölik ki a pályára lépő 22 futballistát. A nagy érdeklődéssel várt találkozót az aradi Oraveiz vezeti.

Somogyi Klári jól szerepel Németországban. Frankfurtból jelentik: A nemzetközi tenniszversenyen Somogyi Klári román bajnoknő a dán Klugman ellen 6:2, 6:2 arányban győzött.

Magyarország harmadik, Románia ötödik az ascheni lovasversenyen. Aschenből jelentik: A nemzetközi lovasversenyen a Nemzetek Díjában, amelyben 17 ország csapata vett részt, szép sikerrel szerepelt a román és magyar csapat. Magyarország harmadik, Románia ötödik lett. A végeredmény: 1. Németország 17 pont, 2. USA 26 pont, 3. Magyarország 27 pont, 4. Hollandia 36 pont, 5. Románia 38 pont, 6. Törökország 40 pont.

MEGJAVITOTTA A 110 M-ES GÁTFUTÁS VILÁGREKORDJÁT AZ AMERIKAI TOWNS. Oslóból jelentik: Az amerikai Towns a 110 m-es gátfutás világrekordere és olimpiai bajnoka a norvég fővárosban rendezett nemzetközi atlétikai versenyen szenzációs új világrekordot futott: 110 m. gáton 13.7 mp-re javította saját 14.1 mp-es világrekordját. A második helyezést a kanadai O'Connor, 14.6 mp-t futott.

Szekesatői üzenetek

P. E. Három verse még csak kísérletezés. De azért ne hagyja abba. Fog még elfogadhatóbbat is írni.

Ifj. Gy. M. Elbeszélése ifjúsági lapba való. Versére nézve a fenti üzenet önnek is szól.

Főtisztelendő Piébániai Hivatal!

Ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, atalaktítani, tatarozni, szívesen felajánlom szolgálataimat. Megkeresésére saját költségemen a helyszínére utazom és ott helyben elkészítem költségvetéssmet, amely minden más ajánlatnál méltányosabb lesz. Régi gyakorlatom, kiváló szakembereim, nagy üzleti összeköttetésem lehetővé tették, hogy mindenütt a legnagyobb megelégedésre dolgozhattam. Legyen szabad például megemlíteni, hogy a baia-spiei gyönyörű templom renoválásánál dr. Czumbel Lajos piébános úr legmesszebbmenő elismerését nyertem meg. Kiváló tisztelettel:

BALINT DANIEL

építő vállalkozó, Oradea, Str. Academiei No. 2.
Telefon: 43

Apeáhidetése

Lakás

Săcueniben

Bihar megyében két holdas beltélek, 6 szobás, kényelmes úri lakással, két szobás udvari lakással, mellék-helyiségekkel, gazdasági épületekkel, nagy pincével eladó. Cim: Szunyogh Barnabás, Săcueni.

Kiadó

2 szobás, fürdőszobás, kertés lakás. Évi ber 18.000 lei és vízidj Oradea, Strada Ioan Ciordas 46. sz.

Háromszobás lakás központban szeptember 15-re kiadó. Oradea, Str. Take Jonescu No. 6.

Utcai szoba, butorozva vagy butor nélkül, lehetőleg idősebb úr vagy urnó részére szeptember hó 16-ától kiadó. Str. Nicolae Zsiga No. 38. Oradea.

Utcai

különbeíratu butorozott szoba szeptember 1-től kiadó. Oradea, Str. Nicolae Zsiga 11. a.

2 szobás, fürdőszobás, komplett lakás, minden mellék-helyiséggel szeptember 1-ére kiadó. Cim: Oradea, Reg. Ferd. No. 17. Blănăria.

Száras,

nagy pincehelyiséggel bérbeadunk. Oradea, Strada Duca No. 9.

Adás-vétel

Eladó

Gebrüder Stingl zongora és palisander ebédlő. Oradea, Strada Avram Jancu No. 6.

Felsőrészt tűző

Singer síma gép, teljesen új, eladó. Oradea, Bul. Regele Ferdinand 12. sz. Badar üzlet.

Biedermayer

szalon garnitúrát megvételre keres. Kovács, Oradea Regele Ferdinand 8. szám.

Üvegtal

tölgfaborításu 5.60/200 méretű eladó. Pintér, Oradea, Baritiu-u. 4.

LAFARUSITASRA emberek magas százalékkel felvételnek. Jelentkezés a kiadóhivatalba.

Különféle

Eladó

jókarban levő írógép, „Torpedó” román-magyar betűkkel. Esetleg bérbeadó. Oradea, Str. Petőfi 10.

Egy

jó korban levő Bösendorfer-féle zongora bérbeadó. Oradea, Str. Dr. Ciordas 48.

Urileány,

volt hivatalnoknő elmenne magános hölgyhöz vagy urhoz, feltétlen úri családhoz házikisasszonynak, gyermek mellé anyahelyettesnek, ahol családtagnak tekintenek, szerény fizetésért lehetőleg Ardealban, háztartáshoz, varráshoz, kézimunkához ért. Levelet „Nyugodt otthon” jellegre a kiadóba.

Női ruha varrást vállalkozó háznál is, nagyon olcsón. Oradea, Str. Bratianu 24.

Oltárképeket,

kétoldalas lobogóképeket, stációképeket, vászonra festve, művész kivitelben szállít, diplomákat ujjfészt és aranyos. Herling István ak. festő, Siria, Jud. Arad.

Teljes ellátással, fürdőszoba használattal, 2 diákéleányt vagy fiút felveszek. Cim: Hangya, Oradea, Bul. Regele Ferdinand 2.

Iskolás

gyermeket teljes ellátással elfogad. Oradea, Str. Gheorghe Lazar 20

POHA OLMOT állandóan vesz a szent László-nyomda r. l. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Oktatás

Zenker Margitnál szeptember 1-én újabb varró és szabásati tanfolyam kezdődik Oradea, Bulv. Regele Ferdinand No. 44.

Láposy Zeneiskola Oradea, Strada Simeon Stefan No. 20. Hegedűs zongora és zeneelmélet tanfolyam.